

HIND 5 SENTI

MUUGIL NELJAPÄEVITI

Õpilasteleht

Tänast lehte 16 lehekülge

Toimetlus ja talitus:

TARTUS, Promenadi 2. Õ/k. „Kooli-
vara“, telef. 8-29.

Tallinna abitalitus:

V. Roosikrantsi 3. K. k-ü. „Töökool“.
Posti jooksev arve nr. 2188.
Tellimiste ja kuulutuste tariifid vii-
masel leheküljel.

NR. 25

16. APRILL 1935

III AASTAK.

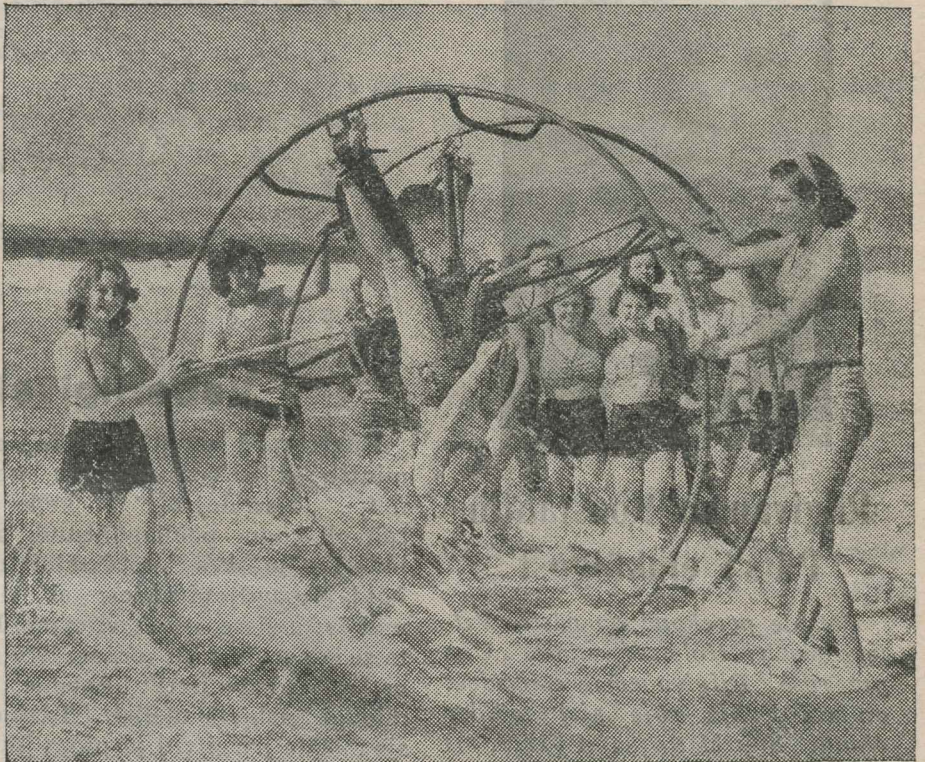
Arno Seltma

Kevad

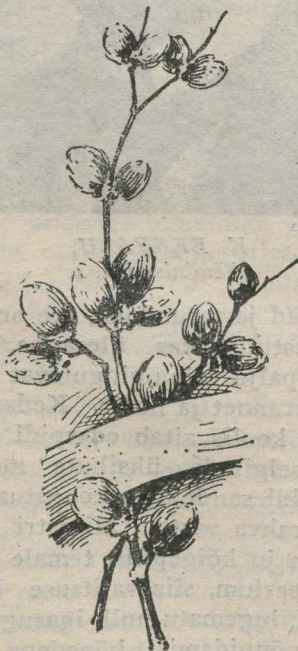
Hõlmad tuules palitul,
Mööda maanteed edasi —
Hää on käia sedasi!
Suitsu keerleb raismikul:
Keegi võsas vist teeb tuld.
Lõhnab, lõhnab niiske muld!
Midagi on minu sees;
Midagi, mis rõõmsaks teeb,
Otsib pääsu vallale.
Vaatan helehalle pilvi —
Soe on. Tukun avasilmi.
Üle kõige päikene.

Hommikpilt

Pool-avat vastasmaja uksest
Üks tüdruk välja poetab pää.
Tuult sasida ta laseb juukseist
Ja leiab, et nii olla hää.
Ent tänav-rentslis helgib päike;
Ja lõõtsub tuul...
Veel seisab trepil tüdruk, väike —
Sel hommikul.

Rõõmsate noorte suviseid vallatusi vees.

Esimesed urvakesed.

Eestile!

Lemb Metsasto

Kui muinasjutus ahervartest tõusnud elu,
pind kastet pisaraist ja kannab vilja.
On unustusehõlma vajumas suur valu,
mis tundsid meie vanemad, kui õhtu hilja
nad väsind päevatööst, löid igatsusehümni —
kus ennustasid peatset vabaduse sündi.

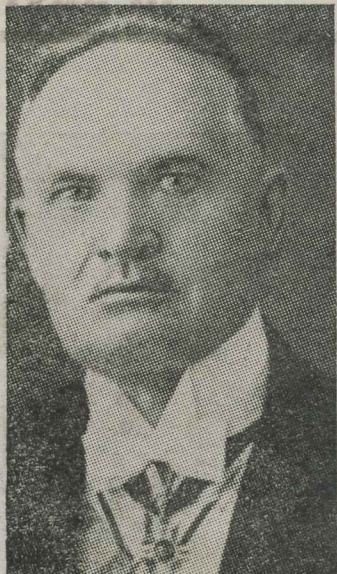
Siis koitis vabadus ja läbi vereudu
kuldkiirtel vabadusepäike suudles maad.
Uus elurõõm siis täitis igat eesti kodu,
suur sõna: „Vabadus!“ siis käotas pisarad
ka nende palgelt, kelle armsad elu jätsid
me isamaa eest — seega vabaduse võitsid.

Ja nüüd, nüüd ehitagem eesti koda
ja kandkem kive haridusealtaril!
Et püsiks vabana me Eesti aastasadu,
et oleks õigus uhkust tunda eestlasel:
kui muinasjutus ahervartest tõusnud elu,
on loodud riik, kus juht-ideeks on õiglus, ilu!

VALITSUSLIHKMETE

SOOVE NOORTELE

Noored, ärge kartke elu. — Austa oma isa, ülista oma ema — Õpi juba noorelt ohjeldama oma tundeid — Välisministri lapsed „Õpilaslehe“ lugejaks.

Riigivanem Konstantin Päts'i elukäigust

Pätside perekond on pärit Viljandimaalt, Holstre vallast. Üks praeguse Riigivanema esiisadest on seal Põhja sõja ajal mölder olnud. Suurel näljaajal (1717. a.) on ta nälgivale rahvale oma veskis jaganud leiba. Kui mõni puudustkannataja palunud „pool pätsigi“, siis andnud mölder terve leiva öeldes: „Mis sa oma suure perega saad poolest, võta juba terve päts.“ Sellest on ümberkaudne rahvas hakanud möldrit ja tema perekonda Pätsiks hüüdma.

Konstantin Päts sündis Tahkurannas 61 a. eest. Pätsi isakodu oli kehv, nagu kõik teisedki Tahkuranna talud, mis asuvad kivisel mererannal.

K. Päts õppis ema juhatusel juba õige varakult lugema. Kord kinkinud preester noorele Pätsile hää lugemise eest isegi hõberubla.

Ta on lõpetanud Tartu ülikooli õigusteaduskonna ja valiti hiljem selle audoktoriks.

Ta võtab osa Eesti riigi loomisest, oli Päästekomitee liige, mõistetakse revolutsiooni ajal surma, on kuus aastat maapaos, ja aasta vene vanglas. K. Päts on praegu

Austa oma isa, ülista oma ema;
ole terve, et kuulud rahvalastele ning
poliit. eest, rahva perre;
Mõtle lugupidamises oma rügi ja oma
rahva juhtidele.

Tallinn, 11. aprillil 1935.

K. Eenpalu.

Vabariigivalitsust külastamas

Nägin kord lastejõuku mängimas ministreid. Koos oli terve kabinett: „Siseminister“ — kelle päralt oli kogu poollagunenud aiapaviljon ja kes „teedeministrit“ kuidagi paviljoni uksest ei tahtnud lasta sisse, nii et viimane, kui ta seda soovis, pidi ronima läbi akna. „Teedeministri“ ülesanne oli midagi käskjala taolist. Ta jooksis mööda pargiteid ja pidas ühendust pargilõpus, kiviaial seisva „kaitseministriga“, kelle jalgade ees oli paras kivihunnik, kust pildus vahete-vahel „vaenulisi vägesid“ säälpool aeda. „Välisminister“ ronis üle müüri ja uuris, mida „vaenlane“ tegi ja kavatses. Nii-sugune on laste kujutlus ministritest. Kui ollakse juba paras, pikki pükse ja kaelasidet kandev koolipoiss, muutub see kujutlus märksa teissugusemaks.

Mõnigi soovib ja loodab tulevikus saada ministriks, sest ministril on hää olla.

Mida vanemaks aga saadakse, seda enam taibatakse, et minister olla ei ole kerge. See nõuab sel-

üheksandat korda Eesti valitsuse juht.

Eesti iseseisvuse võitluse juhtide keskel on praegune Riigivanem Konstantin Päts üheks silmapaistvamaks kujuk.

K. EENPALU,
pääministeri k. t.

get pääd ja tarmukust, see on raske vastutusrikas ülesanne, mis nõuab palju vaimupingutatavat tööd, kohusetunnet ja hoolt. Kodaniku-teadus koolis aitab edaspidi veel enam selgitada üksikute ministrite eriülesandeid ja kohustusi riigi ja rahva vastu. Ministri juhtida on ju kõigepäält temale alluv ministerium, siis valitsuse koosolekud, lugematu hulk igasuguseid muid nõupidamisi, kõnedega esinemisi teevad ministri päeva nii raskeks, et vaevalt keegi teine,

Noorusele

Kasuta oma noorust mitte selleks, et elada vaid lõbule ja piiramata vabadusele. Õpi juba noorelt ohjeldama oma tundeid; vastasel korral kaotad kõige kallima nooruse vara: oma kehalise tervise ja oma hinge puhtuse. Kool kasvatab sinu iseloomu, kuid seda tuleb teha ka igal üksikul noorel. Soovitan noortel astuda noorsoo-organisatsioonidesse, mis taotlevad kasvatustlikke sihte. Neist nimetan skautide ja gaidide organisatsioone. Noorsoo kasvatust resp. enese-kasvatust arendavad organisatsioonid kasvatavad noorsoos häid iseloomukülgi, sest iga aus ja hea organisatsiooni liige avaldab teistele liikmetele head mõju ja ümberpöörduvalt: kõik teised head noored avaldavad ka temale head mõju.

Püüdke selle poole, et teist, noored, võrsuksid igapidi tublid ja ausad kodanikud, tugevad karakterid, soojad isamaalased, kes elus oma vankumatu tahtejõuga ja oma elava tegevusega oleksid eeskujuks kõigile kaaskodanikele.

[Handwritten signature]
Haridus- ja sotsiaalminister.

eriti praegusel hetkel, tööga rohkem oleks ülekoormatud, kui seda minister on. Ometi leiab neist mõnigi veel aega juba nimetatud hulga tähtsate toimingute kõrval kinkida mõni hetk ka noortele.

Käesolevate ridade kirjutaja käis „Õpilaslhe“ toimetuse ülesandel meie vabariigi valitsuse liikmeilt ja kaitseväge ülemjuhatajalt palumas mõnd rida noorte jaoks, mida teie siit lehest ka leiate.

Välisminister hr. J. Seljamaa võttis „Õpilaslhe“ esindaja vastu välisministeeriumis oma maitsekalt sisustatud kabinetis, mille seintel rippus kunstnik Laipmani ja teiste kunstnike nägusaid maale. Hr. minister ütles, et ka tema lapsed loevad „Õpilaslhte“ ja kirjutas naeratusega need read, mida siit loete, ühtlasi kinkides ka oma pildi.

Õpilased, kord sirgute suureks ja mõistate täies ulatuses neid ülesandeid ja seda tööd, mida käesolev aeg meie riigijuhtidelt nõuab.

Seepärast mõtelge lugupidamisega meie riigijuhtidele. Austage ja seadke omale eeskujuks neid, kes lakkamatult meie riigi ja rahva hääkäekäiguks töötavad!

V. E.

Eesti noored! Ärge kartke elu; valmistage ennast selleks, et julgesti astuda võitlusse kõigi nende eluraskustega, mida saatus teile ette veeretab. Pidage meeles, et eluvõitlus peab olema aus. Inimese elul on siis mõtet, kui iga üksik isik omas elus püüab saavutada parimat omas hinges oma rahva ja kogu inimkonna eduks.

J. Laidoner.

Jõudu „Õpilaslhe“ toimetusele tema raskest tööst, õpilastele aga

head tuju ja puhkust eelseisval koolivaheajal

soovib

J. Seljamaa
Välisminister

Tallinn, 10. IV 1935.

NÄDALA UUDISEID

RIIGIVANEMA otsusega kinnitati kaitseliidu uus vorm, mis on märksa nägusam endisest.

EESTISTATUD on senini 4900 nime, nendest 3700 perekonna- ja 1200 eesnime.

EESTI KIRJATÄHTEDE vormid on haridusministeeriumis praegu väljatöötamisel. See n. n. musterkeri pannakse maksma juba tulevaseks õppeaastaks ning jääb aluseks kirja õpetamisel koolilastele. Enamikul tähtedel on juba kindel kuju leitud, lahtised on veel vaid mõned vähemad peensused.

EMADEPÄEV on tunnustatud riiklikuks pühaks, mida peetakse iga aasta maikuu teisel pühapäeval. Kõik teised pidustused, mis ei ole seoses emadepäevaga, on sel päeval keelatud.

UUSI KOOLIMAJU hakkavad ehitama Tallinnas Prantsuse lütseum ja Tui tän. asuv Naiskutsekool. Juurdeveo tänavale ehitab linn uue algkoolimaja.

„ESTONIA“ TEATER

Mängukava 17. aprillist kuni 24. aprillini 1935. a.

Keskn., 17. aprillil kell ½8 õhtul „VEDELVORST“ Hugo Raudsepa komöödia 4-vaatuses. Alandatud hinnad kr. 1.— kuni 10 s.

Neljap., 18. aprillil kell ½3 p. l. „VÄIKE DSHUNGLI NÕID“ D. Poska lastenäidend 5 pildis. Pääsetähed kr. 1.— kuni 10 s.

Suurel reedel, pühade laupäeval ja esimesel pühapäeval etendusi ei ole.

Päike mängib

Lihtsalt magasime läbi kõige põnevama tunni, mil päike pidi rõõmsasti tantsima tõustes. Ei mäletagi mil, juba ammu varajasil lapsepõlve aastail, olin kuulnud, et seda võis igal ülestõusmisepäeva hommikul iga varajane päikese tervitaja tähele panna. Ükskord tahtsime seda ka ise läbi elada. See pidi ometi midagi päris ebaharilikku olema, kus oma silmaga said näha päikese lustilist mängu.

Seadsime ühel vaikselt laupäeval õhtul valvekorra. Iga tunni järele pidi üks meist kolmest ärkama ja teine tohtis uinuda seni kui paistab idataeva koidukumas vaevalt tõusva päikese serv. Pidasime ustavalt oma valvekordi. Mulle juhtus see õnnelik tund, äratada mõlemad vennad jälgima päikese mängu.

Vististe esimest korda elus nägin päikese tõusu, vähemasti seesugust päikese tõusu. Selges kevadhommikus koidu kahvatuma lõõnud rüpest kerkis ta ruttu kõrgemale. Olime nii haaratud sellest haruldast silmapilgust enesest, et unustasime vist kõik oma eesmärgi, näha päikese rõõmsat tantsu.

Pühade mängukava:

Teisel kevadpühapäeval, 22. aprillil, kell ½3 p. l. „KÖPENICKI PEALIK“ Carl Zuckmayeri komöödia 3-vaatuses (17 pildis). Alandatud hinnad kr. 1.— kuni 10 s. Kell ½8 õhtul „KORVE LAUL“ Sigmund Rombergi operett 8 pildis. Harilikud hinnad kr. 2.50 kuni 30 s.

Kolmandal kevadpühapäeval, 23. aprillil, kell ½3 p. l. „IGAVENE LEGEND“ Arnold Sepa ja Preet Ardna (Elmar Rossmanni) operett 3-vaatuses. Harilikud hinnad kr. 2.50 kuni 30 s. Kell ½8 õhtul „NOBELI AUHIND“ Hjalmar Bergmani komöödia 4-vaatuses.. Alandatud hinnad kr. 1.— kuni 10 s.

Kesk., 24. aprillil, kell ½8 õhtul „KORVE LAUL“ Sigmund Rombergi operett 8 pildis. Alandatud hinnad kr. 1.75 kuni 20 s.

Teatri kassad avatud: neljapäeval, 18. aprillil kella 12—4 p. l., Suurel Reedel on kassad suletud, laupäeval, kella 12—3 p. l., esimesel kevadpühapäeval on kassad suletud. Teisel pühapäeval harilikul ajal kella 12—4 p. l. ja õhtul kella 6-st peale.

Teise ja kolmanda kevadpühapäeva etendustele ei ole soodustused maksvad.

Need pühad algasid meil selle rõõmsa elamusega, et olime näinud päikese tõusu, aga nad olid võtnud meilt ka usu, et päike peaks mängima ülestõusmise päeva hommikul, kerkides koidu kojast.

See oli vist jälle ülestõusmise pühapäeva oodates, kui meil oli vanaemaga järgmine jutuaamine.

Läksin ta voodi ääre, kus ta oma vaeva päevil nii palju pidi lamama, ja küsisin: „Vanaema, kas see on ikka nõnda, et päike mängib ülestõusmise päeva hommikul?“ Ta vaatas minu otsa nii rahulikult ja õrnalt, nagu ta seda oli harjunud tegema siis, kui talt pärisin mulle tundmatu maailma viimastest põhjustest. Need vanaema vastused ei seletanud mu poisitarkusele küll mitte midagi, aga selle lahenduse leidsin pea alati pilgus, millega ta minu südame sügavusse tungis. Ka nüüd vastas ta enam minu hinge vaadates kui suud avades: „Mängib, miks ei peaks ta siis mängima. Kas temagi ei pea rõõmustama, et Kristus on üles tõusnud.“

„Aga meie ei näinud tema mängu, vaatasime kõik kolmekesi ja keegi ei märganud, et ta oleks teisiti tõusnud kui muidu,“ ladusin ma oma kahtlused välja.

Ta vastas peagu naeratades: „Jah, aga päikese mängu näevad üksi need, kes südamest rõõmu tunnevad, et Kristus on tõesti üles tõusnud.“

Jah, nõnda me vististe ei tervitanud tõusvat päikest. See oli siis meie süü, et meie silme eest varjati midagi lõpmata kaunist.

Nüüd ei kahtle ma ammugi enam, et päike ei peaks mängima ülestõusmise päeva kallil hommikul, sääl, kus terve maailm koos taeva väehulkadega rõõmustab elu võidust surma üle, sääl, kus üks vaikne hää hakkab uskliku südames helisema ja paisub vägevaks võidulauluks Issandale, kes surmaahelad purustanud ja seisab võitjana meie ees.

Päike, sära ja mängi, ma usun, et ka pimedate silmad näevad seda ülestõusmisepäeva hommikul.

Harry Haamer.

Uõimlemine

16. SELILILAMANGUST KERE PAINUTAMINE ETTE.

Selililamang, käed ülessirutatud (jalad võib toetada mingi serva alla või hoiab neid teine kinni).

Üks — kere tõstmine ja painutamine ette.

Kaks — tagasi alla laskumine (joon. 16).

17. JALGADE RINGID JA „RATTASÕIT“.

Selililamang, käed kuklas. Jalad tõstetakse ette üles (mitte liiga kõrgele).

a) Ringid jalgadega seest välja-, pärast väljast sissepoole.

b) Jalgadega sõtkumine (rattasõit) (joon. 17).

18. PÕLVE TÕSTMINE KÄTE SIRUTAMISEGA.

Seis varvastel.

Kordumisi põlve vaba rebimine ühes vastaspoolse käe eest ülesvibutamise, s. o. paigal käik ühes põlvede tõstmise ja käte liigutustega. Pea otse, rind ees, selg sirge, maatabamine pehmelt ja painduvalt (joon. 18). Punktjooned näitavad harjutust valesti täidetuna. Häa harjutus jooksu eelharjutusena.

Oska ujuda!

Ujumisõpetus algajaile põhjeneb kartustunde võitmisel veevastu.

Selle õpetuse eesmärgiks pole mitte kindla ujumisi viisi õpetamine, vaid pakkuda kõigile kergelt ja kiirelt omandatavaid aluseid ujumiseks, mis on suureks kergenduseks ujumisi viiside õppimisel.

VEEGA TULEB HARJUDA!

Kõik harjutused tehtagu vöösügavuses vees ja mitte rutates.

Harjutus: kükitades viia nägu vette, avada silmad, vaadata vees ringi, hoidudes hingamast ja silmi hõõrumast (joon. 1).

KEHA TÕUS VEEPINNALE.

Harjutus: sügavalt sisse hingata, hinge pidades asuda vette kägarseisu ja haarata kätega ümber jalaäärte. Keha tõuseb aeglaselt seljaga veepinnale (joon. 2).

HINGAMISHARJUTUS.

Sügavalt läbi suu sisse hingata, kükitades nägu vette viia ja rõhuda õhk aeglaselt läbi nina vette (joon. 3).

ESIMENE PÜSIMISKATSE VEEPINNAL.

Harjutus: tõstes sirged käed eest üles, lõug tagasi, sügavalt sisse hingates ja hinge pidades langeda ette, sirutatud kehaga veepinnale püsima jäädes (joon. 4).

LIUGLEMINE.

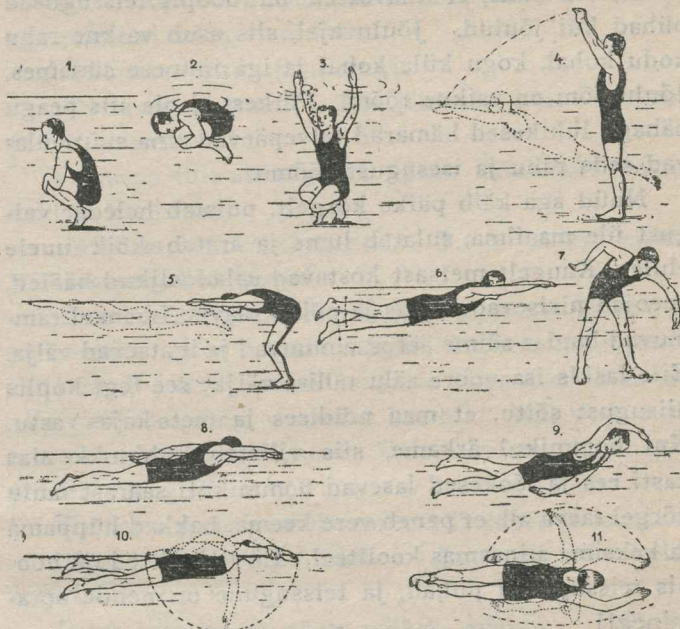
Harjutus: kallutada kere väljasirutatud kätega ette, kõverdades põlved, tõugata jalgadega põhjast ja sirutada keha veepinnale liuglema (joon. 5).

JALAD TEGEVUSSE!

Sama, mis eelmises harjutuses, kuid selle täiendusega, et jalgadega löödagu ette-taha, sirged põlved, jalgade liigutused puusadest. Lihased võimalikult lõdvad (joon. 6).

KÄTE TEGEVUS.

Harjutus: kallutada kere ette, tõsta käed eest üles. Küünarliigendist kõverdatus parem käsi asetada vette ja tõmmata ta läbi vee puusani veest välja, viies teda uueks tõmbeks üles. Samal ajal, kui parem käsi tõstetakse veest välja, alatagu vasaku käega vastavalt sama liigutust, mis tehtud paremaga jne. (joon. 7).

Crawl'i ujumine

Ujumisi viise on palju. Üldiselt on soovitatud alustada crawl'i ujumise, kuna selle stiili omajatel on ladusasti edenenud ka teiste ujumisi viiside omamine.

Crawl'i ujumisel on keha vees kõhulilamangu asendis, käed ülal, keha rinnakohalt sirutatud, jalad on veepinna läheduses vees (joon. 8). Ujumisel rullub keha pisut külgepidi, et võimaldada kätele õiget tööd ja soodustada hingamist.

Kaela ega keha ei painutata ülemäära taha, hoidudes ka põlvede ja jalarandmete kõverdamisest.

Sissehingamisel pööratakse külje poole. Hingates vasakult, sünnib väljahingamise lõpp ja kiire sissehingamine ajal, mil parem käsi tõmbab veest läbi ja vasak õlg tõuseb, et viia üles vasakut kätt (joon. 9).

Sisse hingatud, pööratagu nägu silmapilk tagasi vette; välja hingatakse pikaldaselt läbi nina vette. Hingamise rütm peab olema kokkukõlas jalgade ja käte tööga.

Käed töötavad vaheldumisi: tõmmatakse läbi vee ja viiakse õhus üles; tõmbel käe lihased on pingutatud, etteviimisel lõdvendatud. Käsi, küünarliigendist vähe kõverdatus, tõmmatakse läbi vee külje ligidalt kuni reieni, tuuakse veest välja ja õla tõstmise viiakse kõrvalt üles, kusjuures uuesti vette panemisel kätt ei sirutata täielikult, vaid ta jääb küünarliigendist pisut

Mäletan, et nii olid lihavõtted kodu.

Palmipuude-püha laupäeval saime koolist lahti. Siis sammusime hõisates ning kilgates kodupoole ja hakkasime ootama lihavõtteid.

Me teadsime, et lihavõtted on hoopis teissugused pühad kui jõulud. Jõulu ajal, siis asub vaikne rahu kodu kohal, kogu küla kohal ja iga inimese südames. Jõulurõõm on vaikne rõõm. Päikest ei ole siis peagu nähagi, lühikesed hämarad talvepäevad aina suurendavad seda rahu ja isesugust rõõmu.

Nüüd aga käib päike kõrgelt, puistab heledat valgust üle maailma, sulatab lume ja äratab kõik uuele elule. Kaugelt metsast kostavad saladuslikud hääled, veeojad nirisevad koplis ja põllukraavis. Loomad tammuvad laudas sõime ääres, ammuvad ja igatsevad välja. Eile laskis isa noore sälu tallist välja; see tegi koplis niisugust sõitu, et maa müdises ja mets kajas vastu. Kui hommikul ärkame, siis vilistab kuldnokk aias kasti ees ja lõokesed lasevad hommikutu säärast laulu kõrgel taeva all, et paneb vere keema, hakkad hüppama ja keksima siinsamas kooliteel. Ei, lihavõtted on hoopis teissugused pühad, ja teissugune on nende ootaminegi!

Kohe järgmisel päeval läksime jõe ääre pajuurbi tooma. Jõe ääres olid juba suured laigud paljast maad. Jõgi püsis küll veel talve-ahelais, kuid siia ja sinna olid tekkinud sügavad praod. Rähn tagus rõõmsalt siinsamas jõekaldal puutüvel, aga lõokesi, lõokesi oli taevaalune täis. Kusagilt põõsast leidsime esimese varajase külmalille.

Olime metsas peagu kogu päeva. Õhtul tulime urbadega koju, rõõmsad ja kevade ärkamisest väsinud.

Järgnevail päevil raiusime kaevu äärest jääd, käisime mahla laskmas ja leidsime saunakambri aknalt talveunest ärkanud kärkse. Aga valgust, heledat valgust oli nii palju, et tundsim seda oma kätel ja nägudel ka siis, kui sulgesime silmad.

Siis hakkas jää minema. Juba vara hommikul kuul-

kõverdatuks, nagu oli tõmbe juures (joon. 10). Käsi pannakse vette otse õla ees (joon. 11).

Jalad töötavad ette-taha umbes 35 sm ulatuses, olles tahapoole liigutusel pingul, ettepoole liikumisel lõdvendatud. Jalgade liigutused teostuvad puusadest, kusjuures põlved on pisut kõverdatud.

Keskmine crawl'i rütm on kuuelöögiline, s. o. aja kestel, kui mõlemad käed on tõmmanud korra läbi vee, teevad jalad kuus lööki.

H. Michelsoni raam. „Skautlikul teel“.

sime Kahala veski, poolt isesuguseid hääli, jää rakkumist ja paukumist. Jooksime kohe jõe ääre. Jõgi paisus ja väänles rahutult. Raginal tekkisid siia ja sinna praod, vesi tõusis ja ujutas kaugelt üle madala luha. Siis hakkas jää raginal ja paukudes minema. Saarniidu käänu kohale tekkis ummistus, tükid jäid kõrge kalda ääre ja vastasolevate leppade taha peatuma. Ikka uusi ja uusi jääpanku tuli juure, vesi hakkas tagapool tõusma silmnähtavalt. Mõnel jäätükil kangutas vool serva üles ja surus ta siis teiste alla.

Meie jooksime jõekaldal edasi-tagasi, tundsim, et jõe rahutus oli hakanud meissegi. Midagi käärus ja kees meis, midagi paisus ja püüdis vabaneda vanast, millestki ebamäärasest ja raskest.

Jaan sirutas jõuliselt ringutades oma käsi ja hüüdis:

„Olen jõgi, kes tahab jääst lahti saada!“

Kui keskpäeva paiku ummistus hakkas järele andma, tuli ka isa jõekaldale. Seisime sääil ja vaatasime hinge kinni pidades — kuidas jääpais murdus ja vood mürinal läbi tungisid, murdes allpool puid ja viies kaasa tüki kallast.

Isa ütles:

„Jah, nii ärkab loodus talveunest uuele kevadele!“

Pärast jääminekut tulid vaiksemad päevad, midagi oli murdunud ja katkenud. Päike ei ujutanud maailma üle enam nii heleda valgusega kui enne. Saumetsa viir sääil eemal hakkas roosatama ja virvendama, aias tundsim mullalõhna.

Aga suurel reedel oli maailm leinas, seda tundsim selgesti. Päike ei näidanud oma nägu, hall pilvevinetis kattis kogu taeva, hakkas tibama peenikest vihma. Jõe kohinas tundsim nüüd leinahääli ja Saumetsa viir oli nüüd nagu must lint üle kogu taevaranna.

Ka kodu oli meil siis vaikne. Vanad inimesed kõnelesid vaikselt, lapsed ei jooksnud ega teinud valatust. Kui isa hakkas lugema kannatamisjutlust, istusime kõik vaikselt seinääres pingil ja kuulasime. Siis sai see lugu meie silmis jälle elavaks. Jah, nii see võis olla. Ilm oli sume ja leinas nagu tänagi. Väsinult sammub Jeesus risti all kahe kurjategija vahel, kurjad sõdurid kihutavad teda edasi, kui väsinud jalg komistab või jääb seisatama. Rahvahulk karjub, vaikselt sammub risti taga Jeesuse ema ja nutab. Okaskroon rõhub raskelt pääd, verepisaraid langeb maha, millest pärast hakkavad kasvama punalilled. Siis tuuakse rist...

Peitsin oma pää vanaema sülle ja hakkasin tasakesi nutma.

Ka suurel laupäeval oli kodu leinaliselt vaikne ja rahulik, ehk küll tehti igapäevaseid töid ning talitusi. Väljas märkasime, et kogu maailm oli vaikselt ootuses, kõik kevadhääled olid vaikinud. Tasaselt nirisesid veeojad koplikraavis, jõgi püüdis summutada oma kohinat, kuna Saumets hoidis oma virvenduse homseks. Samuti ei löönud täna lahti oma õit ükski külmalill aias.

Õhtul istusime sooja-müüri ääres ja kuulasime vanaema juttu. Jah, siis kui Jeesus risti löödi, siis päike tundis valu. Ta läks punaseks nagu veri, inimesed kartsid ja põgenesid varjule. Aga kui Jeesus hinge heitis, lahkus päike hoopis taevavõlvilt ja läks sinna kaugele mägede taha. Nüüd heitsid inimesed silmili maha ja palusid, et mäekünkad neid kataksid. Kui siis päike jälle välja tuli, oli ta valgus tuhm ning kahvatu. Aga suurel laupäeval ei näidanud päike oma nägu, ehk küll oli taevavõlvil. Öösi, siis tulid inglid, veeretasiid kivi haua ukselt ja Jeesus tõusis üles.

Kui nüüd päike esimese püha hommikul jälle tõusis, säras ta pale ja hiilgas rõõmust. Mängides tõusis ta taevavõlvile... Sellest ajast päälle mängib päike igal esimesepüha hommikul.

„Kas tõesti? Kas homme ka mängib?“ hakkasime vanaemalt pärima.

„Mängib küll, mängib häile lastele.“

„Vanaema, pai vanaema, ärata meid homme hommikul vara, tahaksime näha päikese mängu.“

Vanaema naeratas.

„Kui ilm ei ole pilves, siis äratan. Aga kas olete olnud ka hääd lapsed? Päike mängib ainult häile lastele.“

Jah, see andis mõelda — kas oleme olnud hääd lapsed? Poole ööni olime Jaaniga voodis ärkvel, sosisitasime Jumalale oma pahategusid ja palusime andeks. Aga tuletasime meele ka seda, mil enda arvates olime olnud hääd ja palusime meile ikka näidata päikese mängu.

Aeg oli juba üle kesköö, kui uinusime üksteise ümbert kinni hoides.

Kui hommikul ärkasime, oli tuba rõõmsat valgust täis, üksikud valguselaigud tantsisid seinal.

„Jaan, tõuse üles, tõuse ruttu üles, juba päike mängib!“ hüüdsin vennale ja kargasin voodist välja. Kiiruga panime riided selga ja tormasime välja. Hommik oli täis selget ja puhast valgust. Päike seisis kõrgel Saumetsa kohal, aga... ta ei mänginud enam. Rahu-likult vaatas ta alla ja puistas oma kiirtega üle meid, talu, kopli, Saumetsa ja kogu maailma, kuid — ei mänginud enam.

Jälle virvendas mets ja luht, lõokesed ja kuldnokad laulsid täie rinnaga, jõgi kohises valjusti, peaaegu rõõmsalt, aias olid pakatanud esimesed külmalilled, aga päike ei mänginud enam.

Pettunult vaatas Jaan ringi:

„Ta ei mängi enam... Kas jäime hiljaks, või oleme pahad lapsed...?“

Vanaema tuli aida poolt. Jaan läks talle vastu, hakkas kaebama:

„Miks sa meid ei äratanud? Ta ei mängi enam. Või oleme pahad lapsed...?“

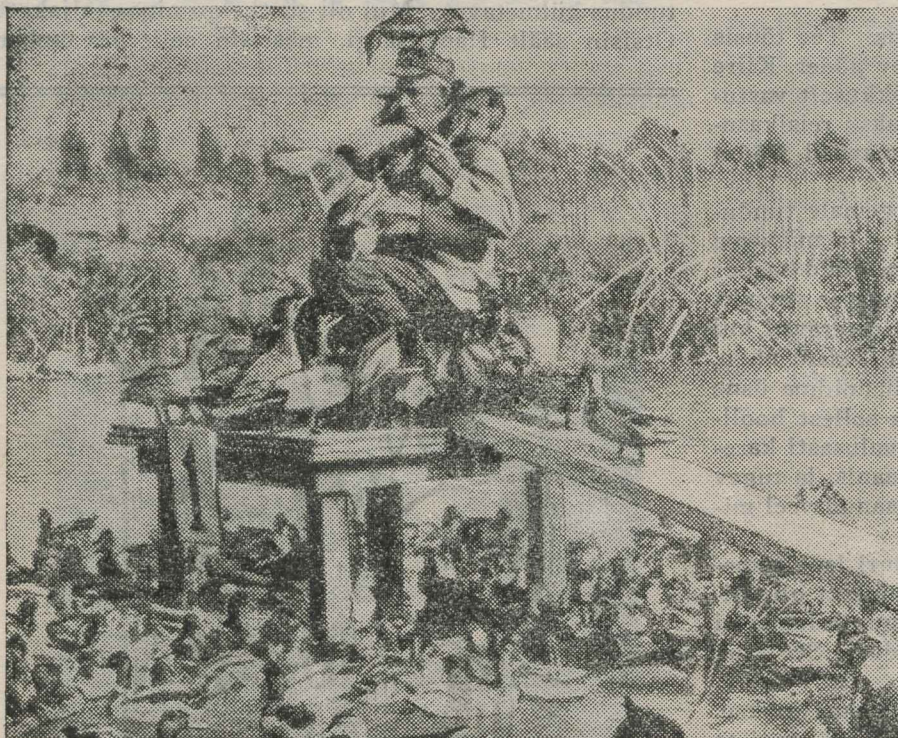
„Aga mina nägin, tõesti nägin,“ seletasin Jaanile ja vanaemale. „Kui ärkasin, nägin viimseid mängivaid kiiri voodi kohal, sedasi heljusid üles-alla. Kas see oligi päikese mäng, vanaema, kas oli? Kui välja tulime, siis enam ei mänginud. Ütle, vanaema, kas nägin päikese mängu?“

Vanaema pani oma käe minu pää päälle ja lausus:

„Nägid küll, nägid küll... Jaan jäi vist veidi hiljaks.“

Ja ma uskusin, et nägin päikese mängu.

Nii olid lihavõtted kodu.

LINDUDE KUNINGAS.

— Üks farmer Floriidas (Am.) toidab oma järvel igapäev metspartet ja on seevõrra võitnud nende usalduse, et nad ta kutsel tihedais salgus lendavad ta jalgette, põlvedele, õlgadele, pähe, et ta pihust toitu vastu võtta.

NALJU

KUI RÄTSEP SELETAB ANATOOMIAT
Peremees, kes praegu linnast koju sõitnud, kõneleb, et teel keegi tundmatu jalarändaja olla ära tapetud ja laip viidud lahkamiseks Tartu ülikooli anatoomikumi.

SULANE (kes ahjutaga vaikides seda juttu päält kuulanud, säält välja tulles): Mes na temäst siis pääle surma enämb lõiguve — 'i tiia —?“

KÜLARÄTSEP (kes parajasti säält õmblemas, kõrge kuiva häälega): Rumal küsimus! Kas sina seda viel ei tiia, et igä nisuke pasita vandersell, kes tie pääl ära tapetu om, lahti lõigutes ja järgi vaadates, kost kubermangust, kost kreisist ja vallast ta peri om ja mes ta nimi, esänimi ja priinimi om.“

LAPSETÜDRUK.

„Pöörane inimene! Vannis on ju 35 kraadi palavust ja siis vannitate last!“

„Oh, mis teab niisugune väike laps kraadidest!“

as teate, mis on torm? Vinge, vihane tuul, mil puud painduvad ja murduvad ja majanurgis undab. Veel õudsem on torm, kui ühes tuulega tuiskab lund, tuiskab nii, et midagi ei näe.

Kuid teil on tormi ta tuisugagi hää olla, sest olete kodu või koolis. Teisiti on lugu nendega, kes peavad tormiga väljas olema.

Palju vingem kui kodune tuul on torm Lapi kõrgeil tundureil (mägedel). Säälgi vingub tuul sama tuttavat viisi. Väikesed vaevakased ägavad tunduri rinnakuil ja nõgudes, ja hirmsa jõuga peksab tuul lund vastu maad, vastu puid ja kive, vastu inimese nägu. Sellises tormis on rändur surmaohus. Ühe sõja aegu külmas Norrast tulevaid soome sõdureid tuhandete kaupa tunduri tormis.

Olen mõnegi korra sattunud Lapi tunduris tormi kätte. Kõige õudsema tormi olen läbi elanud Jäämere rannal kõledal tunduril, sõites öösi üksinda põdral Norrast Soome. Leidke kaardilt kauge Inarijärve tagant Jäämerest Varangi kaljuseinalise merekäärü suu ja selle lähedalt Nääntämö ehk norrakeeli Neide nimeline koht. Sääl elasingi läbi selle tormi.

See oli mõni päev enne Suurt Reedet aastal 1926, kui käisin Norras Jäämere rannal vaatamas, kuidas Norra riigi lapsed koolis käivad. (Autor oli siis Lapimaal koolinõunikuks. Toim. t.). Neil oli sääl nägus kivikatusega koolimaja. Kuid siis õhtul kella 9 aegu panin säält üksi põdraga Soome tagasi kihutama, otse Inari järve suunas.

Mererannal, sügaval orus, oli ilm ilus. Tee tõusis järsult üles mäkke. Mul oli väle ja tugev põder. Kiire ajuga küüditas ta mind kilomeetrite pikkuselt vastumäge üles. Istusin kerges süstsaanis paksu reisikassasse mässituna ja lasin põdra minna omapääd. Põder oskab hästi teed kinni pidada.

Nii kulus mõni aeg. Ent mida kõrgemale tunduririle tõusin, seda kõvemaks muutus tuul. Ja tuiskama hakkas. Oli õhtu, kui sõitsin välja, aga nüüd saabus öö. Ja tuul kõvenes üha. Kiskusin kasukakrae varjuks näo ette, sest lendavad lumekübemed olid teravad kui jääõelad. Need paisati nii tugeva jõuga vastu nägu, et peksid põsed maraskile. Silmad pidi hoidma üsna pilukil, kasuka ja karvamütsi varjul, ja sellest hoolimata sinnagi pilude vahele peksis tuul valusasti karedat lund. Kuid mul oli siiski soe süstsaanis, ja tugev põder sõitis ilma vaevata edasi. Ma ei osanud veel midagi halba karta.

Viimaks lõppes mäetõus. Olin tunduri lael, pime-das kohutavas lumetuisus. Mõistsin nüüd, et oli võimatu reisi jätkata. Otsustasin ööbida kuue kilomeetri kaugusel olevas Norra riigi reisijatekodus. See asub üsna piirijoonel.

Põder kihutas edasi. Lasin ta joosta oma jooksu. Uskusin, et ta tee kinni peab. Kuid siin-sääl tegi ta käänakuid... ja see vinka-vonka sõit ei tahtnudki enam lõppeda... Mõistsin, et põder oli teelt eksinud.

Tõusin saanist, et kobada teed. Tuul tõukas nii vihaselt, et mul raske oli suures reisikasukas püsti seista. Tammusin ringi, otsisin teed, tee jälgi... Kõikjal oli vaid kõva lumi ja tormi piitsutatud kare kivistik. Pöörsin põdra ümber ja katsusin sõita Nääntämösse, kuid põder ei leidnud enam teed tagasi. Püüdsin lumelt leida mingit jälge, kuid asjata.

Nüüd alles sai mulle selgeks, kui raske ja hädaohtlik õieti oli minu matk. Mõtlesin, et soome sõdureil oli surm Norra tundureil sellepoolest kergem, et neid oli hulk üheskoos. Mahajätuse valus tunne haaras mind, kui mõtlesin surmale üksi lagedal öisel tunduril. Aga ikka see tuli mulle meele.

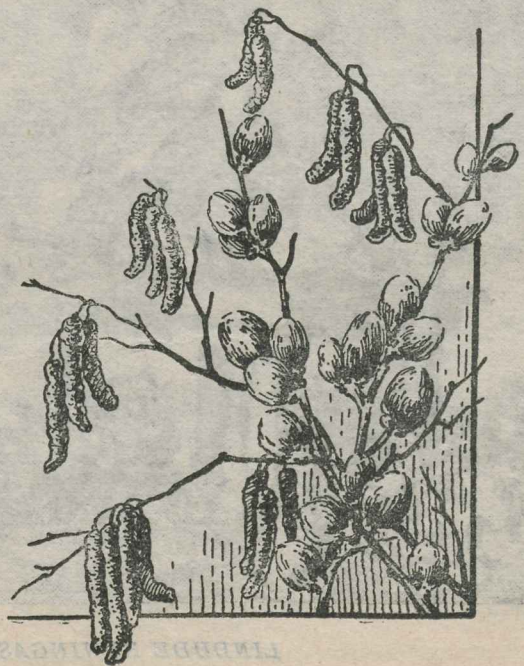
„Mul on siiski hää põder,“ mõtlesin, „ja selles on minu pääsmine.“ Kuigi põder ei püüdnudki ära joosta, sidusin ta ohjakäärü kõvasti kinni parema käe randme külge. Tegin kindla otsuse, et ma seda lahti ei päästa, mingu või terve käsi.

Kui olin kaua otsinud teed, hakkasin viimaks uskuma, et see on asjatu. Mõtlesin jääda ööks tunduririle. Katsusin leida varjulist nõgu tunduri tasasel seljakul. Sedagi polnud hõlpus leida, sest tundur on siledam kui ta pildil paistab. Leidsin viimati pisut varjulisema koha, käänsin oma süstkelgu küljeli vastu tuult, päästsin põdra valjastest ja kõitsin ta kõvasti kinni väikese vaevakase külge. Ühtlasi hoidsin ohjakäärü ikka veel käerandme ümber. Arvasin, et siin võiksin veeta tormise öö. Hommiku valges leiaksin siis kohe tee kätte ja oleksin päästetud. Teadsin, et ma ei olnud veel kuigi kaugel mererannast. Selge päevaga peaks meri paistma.

Ootasin, kas põder hakkab kaapima sammalt lume alt. Ei hakanud. Seisis vaid jalad harkis minu kõrval, et püsti seista. Ta ei pidanud seda kohta sobivaks ööbimispaigaks.

Ja tuul puhus edasi, ilma et pisutki oleks taltunud. Ta күhveldas lund üle kelgu minu pääle, raputas mu karvakasukat...

Lamasin siin mõne aja, kuni hakkas külm. Päälagi tundus külmetavat. Mul oli süstkelgu ninas seljakott. Otsisin säält flanellsärgi, mässisin selle pää ümber,

PÜHADE SÜMBOL.

otsad toppisin mütsi alla ning tõmbasin selle taas üle kõrvade. Veidi aja pärast oli päälae külmetamine möödas.

Ent kuigi mul põdrasõidul oli alati olnud soe ses riietuses ja kuigi teed otsides olin juba higiseks saanud, siis vaikselt lamades hakkas tuule käes vilu. Tundsin, kuidas riided läksid kergeks. Äsja veel raske reisikasukas muutus äkki kergeks nagu linane särk. Ja olgugi et püüdsin end varjata, rebis tuul kasuka hõlmad lahti ja puhus selle külma täis. Viimaks hakkas kuski rinnas tunduma kerget värinat ja mõne aja pärast raputasid viluvärinad kogu keha. Tundsin, et lamamine on kõige hädaohtlikum: Lapi tunduri tuul võib mu jäästada, enne kui seda märkangi.

Nüüd selgus mulle, et ma ei võinud siin lamades hommikut oodata. Kui nii teeksin, siis külmuksin kindlasti ega pääseks kunagi enam Soome poolele. Mõni laplane-põdrakarjus ehk leiaks tuleval suvel või hiljem siit hunniku luid, mille metsloomad on lihast paljaks jaranud. Lehtedes oleks ehk väike teade, et keegi soomlane on hukkunud tundurimatkal.

Värisin külmast ja mõtlesin, mis tuleks teha. Meenus mu lapsepõlv. Terve elu juhtumused möödusid silme eest lühikese ajaga. Tuul undas, lund kühveldas, pime oli. Kesteb, vahest on hundikarigi siin kuski lähedal, kes äkki mulle kallale võib söösta, mõtlesin. Lapi rändur päisi-päeva ajal ei kardagi metsalisi, sest et nad siis ei julge kimbutama tulla. Aga mis ma teeksin, kui näljane hundikari mulle nüüd, sellises tormis, äkki kallale tungib? Ja mul pole muud relva kui puss.

Uued viluvärinad andsid mõista, et ma kauemaks ei võinud paigale jääda. Ajasin enda jalule, valjastasin põdra, nii raske kui see lihtne toiming oligi pimeduses, tuisus ja rajutuules. Lõppeks sain siiski hakkama. Kuid ma ei usaldanud sõitu teha, sest põder võiks mind kesteab kuhu viia. Tuule suuna järgi ot-

sustasin, kus küljes võiks umbes olla mererand. Sääl tunduri rinnakul oleks kindlasti varjem, sääl võiksin veeta rahulikult öö. Selge päevaga ja tormi vaikides võiksin siis tee üles leida.

Talutasin põtra. Kuigi tuul mind mõnikord maha paiskas, siiski võisin vähemalt püsida jalul ja kõndida. Läksin otsejoones, nii et tuul peksis kogu aeg paremale põsele. Peagi hakkas soe, siis ma enam ei rutanud, kõndisin vaid tasahiljukesi, et jälle, higiseks ei saaks. Kõndisin niiviisi hulga aega. Tee edenes küll väga pikkamisi, kuid mul oli hää olla. Ei olnud vilu ja ma olin kindel, et viimaks ikka jõuan tunduri rinnakule, sinna kohta, kus see hakkab laskuma mere-ranna poole. Sääl vaevakaskede varjus oleks hää olla.

Olin veelgi pisut ebakindel oma pääsmises. Kui torm kõige vihasemalt märatses ja ma kummulikäänud süsta varjul pikutasin, olin juba peagu uskumas, et pääsmist enam ei ole. Kuid nüüd edasi kõndides täitis uus lootus südant. Ehk ma siiski pääsen koju. Et mu edasijõudmises oli pingutust, siis hävitas see mu kartuse. Mõtlesin juba rahulikumalt.

Juba hulga aega olin niiviisi edasi kõndinud. Imestasin, miks meri juba ükskord ei tule. Aga see ei tulnud. Mõne tunni pärast äkki vilksatas tuli üsna mu lähedal. See oli valgustatud aken. Vaevalt võite kujutella, milline rõõm täitis mu südant. Olin lootnud ja oodanud vaid lagedat mereranda, kuid nüüd oli selle asemel mu ees maja, inimasula. Kahjuks kadus tuli jälle kohe. Ma ei näinud seda enam kuski. Kuid määratu innuga panin tormama selle suunas. Talutasin põtra. Pidasin suunda tingimata samaks, kust tuli oli paistnud. Ma ei julgenud vähekestki kõrvale kalduda. Julgelt ja rõõmsasti liikusin edasi, tule poole, inimasula poole, vastu oma pääsmisele. Äkki kaotasin tasakaalu. Tuul tõukas tugevasti, nüüd peagu tagant. Kukkusin tunduri järsust rinnakust alla. Katsusin

LIIVATSIRKUS

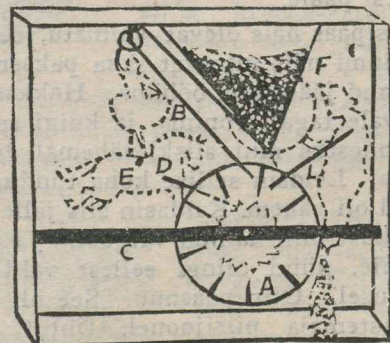
„Mul on siin veelgi üks joonis (joon. 5), kui soovid näha,“ asus Mati jälle seletama. „Pilt kujutab liivatsirkust, kus on liikuv hobune, seljas tantsiv tütarlaps, ja papprõngast hõljutav kloun. See joonis (joon. 6) kujutab liivaratast (A), mille küljel ringi on tikkudest liimitud puuhambad, mis liigutavad kitsast liistukest B:d. See jälle on kinnitatud seespool-

Joon. 5. Liivatsirkuse kast (eestvaade).

kasti kaant rippuva väikese ketta H telje külge, mida see liikudes pisut keerab. Ketta ümber on tõmmatud traat, mis kannab tantsivat tütarlast. C-liist liigutab klouni kätt, ja tugipunkt on õlanukas. Väike vastukaal surub käe üles. D liigutab jälle hobust. D-liistu paneb liikuma liivaratta küljel olev paksust papist lõigatud ja lapikult ratta külge liimitud vormitu ratas. Hobust kannab punkt E kohalt läbipistetud nõõpnõel. F on liivatrehter, G — ratast kandev põikpuu.“

„Hää küll, hää küll, ma mõistan vähemastki, sest pilt ütleb rohkemgi kui sinu seletus.“

Joon. 6. Liivatsirkuse mehanism (tagantvaade).

Emadepäevaks

Tärgava kevadega oleme sidunud mõningad kaunid kombes. Kel noorus hinges, tunneb tõsist ja sügavat rõõmu kevadistest noorte pühadest, mil noorus ühineb sinimust-valge lipu alla ühiseks suureka elu ja isamaad armastajaks jõuks. Kuid mõttelt kõigist ilusam ja suurem on päev, mida noorte tänumeel nimetab emadepäevaks, emade aupäevaks.

12. mai on tänavu see päev, mil üle terve riigi põksuvad tuhandete noorte rinnad tänumeeles oma vanematele, mil viimaste, eriti emade südamed tunnevad sügavat häädmeelt ja silmadest veereb rõõmupisar oma laste pärast — see on emadepäev.

See päev soojendab ja liigutab meid, see äratav meile igapäevase töö- ja askeldusmurede varju jäänud tunded jälle elama, kuid see ühtlasi kohustab ja õpetab meid, et neid tundeid jõuaksime ja mõistaksime õieti kasutada, et meie emarmastus saaks õige suuna.

Kui vaatame päikest, mil sirel ja toomingas lõhnab, mil noor oras lokkab põllul ja lood lõõritavad

nurmede kohal, ning kuulatame, kas tema hõiskab: „Mina olen see, kes kõik nii kauniks on teinud!“ Ei, tema ei hõiska. Vaatame vihma kui suveilu on nõrkemas põuas, kui mullapind lõhkeb, rohi koltub ja vili pudeneb — kui pilv viimaks avaneb, vaatame siis vihma. Kas oleme kunagi kuulnud vihmapiiskadelt: „See olen mina, vihm! Minuta surete kõik!“ Ei kunagi mitte. Aga meie tunneme südames sügavat tänutunnet nende piiskadest ja üle huulte libisevad tänusõnad.

Emadepäev on nagu päike ja nagu vihm. Tema alandlikkus ja tema armastus on päikese ja vihma sarnased. Kunagi ei kuule meie tema suust hõiskeid ja hooplemist: „Mina olen see, kes teile elu on andnud, kes teid kasvatanud. Minule võlgnete teie kõik, terve oma elu.“ Kuid ometi on see puhas õigus. Ja kui vähe, või kas üldse oleme temale hõisanud, nagu kevadele ja vihmale põuasel ajal: „Sina oled see, kes kõik nii ilusaks teinud, sinu ees tunneme sügavat austust, sinule hüüame tänusõnu.“

Emadepäev tahab olla see päev, mis igal aastal meile kord meelde tuletab, et ka emale peame hõiskama, emarmastust austama ja temale lugupidamist ja tänu üles näitama.

Noorkotkas.

Keda mälestame

23. APR.: Maailma kuulsaima draamakirjaniku, inglase William Shakespeare'i sünni- ja surmapäev (1564—1616), hispaania kirj. Miguel de Cervantes'e, „Don Quijote'i“, 317. surmapäev. Mõlemad suurkuulsused elasid ühel ajal ja surid ühel ja samal päeval.

24. APR.: Rootsi õpetlase A. Celsius'e 191., e. kirj. Joh. Kunder'i 47. surmapäev.

26. APR.: Soome maalikunstn. A. Gallèn-Kallela (†) 70., e. koolitegelase, praeguse haridusministri Nikolai Kann'i 62. sünnip. ja norra kirj. B. Björnson'i 25. surmapäev.

29. APR.: E. kirj. Ernst Peterson'i 67. sünnipäev.

„Õpilasteleht“

on iga õpilase tõsine sõber.

küll peatuda — ei saanud. Põder püüdis ka pidurdada, kuid seegi libises mu kannul. Süst oli juba ees alla libisenud. Aga enne kui langemine oleks hoogu saanud, vajusin äkki pehmesse sügavasse lumme. Süst libises minu päälle ja põder selle otsa, kes hüppas ja sõtkus, nii et vajusin ikka sügavamale lumme. See oli tunduri rinnak, kuhu tuul oli ajanud pehmet lund mitme meetri paksuselt. Nüüd olin kukkunud ühte sellisesse lumehange.

Siin oligi hää olla, kui olin saanud jalge alla kindla põhja ja põdrale enda lähedal ruumi. Ei olnud siin tuult ega tuisku. Ut lund puistas kustki kõrgemalt mulle tasakesi päälle.

Kuid edasipääs näis olevat võimatu, sest sääl see uus pehme lumi näis minevat ikka paksemaks. Kuidagi ei tahtnud jääda siia ööbima. Hakkasin põdraga tunduri servale tagasi ronima, ja kuigi see oli raske ülesanne, õnnestus mul siiski vähemalt lumekoopast välja rabelda. Leidsin sellise koha tunduri rinnakul, kus uut lund oli vähem. Kahlasin siis jälle hulga aega ses suunas, kust olin näinud valgust. Ja viimaks nägin jälle tule, nüüd olingi sellest vaid viiekümne meetri kaugusel. Olin pääsnud. See oli Norra riigi väike võõrastemaja piirijoonel. Öhtul olin enese teadmata sellest mööda sõitnud, eksinud kuhugi tundurile, kuid õnnelikkuna sattunud jälle siia tagasi.

Õnnelikkuna hää varju all võisin nüüd põdra valjastest vabastada. Ilm tormas ikka endiselt, kuid maja oli nii varjulises kohas, et tormi polnud tundagi. Andsin põdrale tubli sületäie sammalt ja astusin tuppa. Puulavitsal oli nii pehme lamada ja soe tundus sääl ka olevat. Vajusin unne, kuigi hommik juba valgenes.

Kuid sel ööl olin kogenud palju sellist, mida mujal harva saab kogeda. Kunagi varem ma ei mõistnud, kuivõrra erinev on laplase elu meie omast, kes võime magada öö soojas toas ja pehmes voodis. Ja kunagi varem ma ei mõistnud, kui jube ja kohutav on torm Lapi tundureil. Oma arusaamatuses olin ise läinud sellisele matkale. Kunagi enam ma ei julgeks ükski öhtul tõusta lagedale tunduri laele, kus ka siis võib olla torm, kui all orus on peagu vaikne.

Kujutlege seda elu, mida võidakse elada sellise tunduri jalal laplaste kodus. Kindlasti jõuate arusaamisele, et teie kohus on tänada Jumalat kõige selle hää eest, mida teil on enam kui neil tunduri elanikel. Aga te kindlasti imetlete ka julgeid ja vastupidavaid tundurielanikke, kes julgevad elada talve tormis ja pimeduses. Laplased ei vääri mitte ainult kaastunnet, vaid ka austust.

„Õpilasteleht“ kirjutanud

Alfred Salmela,
Soome Riigikoolinõunik.

ŠVEITS, liitvabariik (25 riiki) Kesk-Euroopas, president Jean Musy (1930), 41 285 km², 4 066 000 el., elanikud rahvuselt (keel) sakslased (70%), prantslasi, itaallasi ja reetomaane, suurim osa protestandid, teised katoliiklased, rahvaharidus kõrge

kemalt J. Pariföe raam. „Soome“ ja põllundustooded. Päälinn *Helsingi*, 243 560 el. Põllundustooded: mets ja puutooded, kartusnahad, karjapõllud (Oulu) 17 000 m, langus 56,2 m, 74 746 HP, pikkus 1300 m, langus 18,3 m, 86 925 hobujõudu, Pyhäjärvi 478 km; koskedest vägevaimad on Imatra (Vuokseli), 1024 m; suurimad järved: Laadoga — 18 000 km², Saijoni — 1300 km²; jõed: Tornio — 492 km ja Kemijoki — 1024 m; suurtuuri Kaituotunturi 1324 m, Saanaatunturi 1024 m — Helsingi ja Turu. Raudteid 5400 km. Kõrgkoolid 24, mereannal ja 14 sisemaal; 2 ülikooli, Vaasa ja Oulu; 38 linna, neist Kuopio, Vaasa ja Oulu; 38 linna, neist Ahvenamaa, Häme, Viiburi, Mikkel, maakonda: Uudenmaa, Turu-Porti, 388 217 km², 3 667 000 el.; jaguneb 9 (1931—37); President Svinhufvud (1931—37); ulatuvad ta piirid Põhja-Jäämerele, nest püüab Põhjalalt, kuna põhjas riiki lahutab Eestist Soome laht, jää- (Suomi, Finland) vaba- (1925), 529 036 km², 11,5 milj. el., siiamlasi, laolasi, hiinlasi, malalasi, birmalasi, siiami keel, buddha usk, malai muhameedlasi, rahvaharidus hääl järjel, ülikool, kirjandus 13. sajandilt. Põllundus, kalastus, mäetöö, Väijaveokaubad: riis, india tamm, tina, kala. Raudteid 3110 km, lai kanalivõrk. Päälinn *Bangkok*, 694 000 el.

SOOME (Suomi, Finland) vaba-riiki lahutab Eestist Soome laht, jää- (Suomi, Finland) vaba-riiki lahutab Eestist Soome laht, jää-riiki lahutab Eestist Soome laht, jää-

URUGUAI, vabariik Lõuna-Ameerikas, president Gabriel Terra (1931—35), 186 928 km², 1,9 milj. el., segarahvas, rooma-katol., ülikool, karjandus, väljaveokaubad: liha, vill, karusnahad, rasv, mais, lina, päälinn *Montevideo*, 656 000 el.

VENEZUELA ÜHENDRIIGID (20 riiki, 2 territooriumi ja liitala), president Juan Gomez (1931—38), 912 050 km², 3 milj. el., segarahvas, rooma-katol., õppesundus, ülikool ja kõrgem kool, põllundus, väljaveokaubad: kohvi, kakao, suhkrupilliroog, ebenipuu, raudteid 1077 km, päälinn *Caracas*, 135 253 el.

ÜHENDRIIGID (United States of America), Põhja-Am. Ühendriigid (48 riiki, lipus 48 tähte, 1 liitala, 2 territooriumi), president Rosevelt (1933), 9 695 400 km², 137 milj. el., ameeriklased, sisserännanud emigrante, neegreid, mulatte, indiaanlasi, hiinlasi ja jaapanlasi, ingliskeel, 25 milj. protestante ja ev. kirikusse kuuluvaid, 18 miljonit rooma-katoliiklasi, maailma suurim tööstusmaa (1920. a. u. 13 milj. töölisi), põllu- ja metsatöös 33% elanikest, mäetöö ja kaubandus. väljaveokaubad: karjatooted, raud ja teras, vili, puuvill, petrool, puuvillakangad, tubakas, autod jm., rohkem raudteid kui kuski mujal (421 520 km), 22 milj. autot (1927) ja 25 156 laeva (kandvus 15,8 milj. tonni), maailma suurim linn *New-York*, 6 930 000 el., ühes ale- vitega 9 milj., päälinn *Washington*, 486 000 el.

maailma suurim linn *New-York*, 6 930 000 el., ühes ale- vitega 9 milj., päälinn *Washington*, 486 000 el.

Taga-Indias, kuningas Prajadhipok Muang Tai = vabade maa), kuningriik SIAAM, Sajaam; vador, 98 550 el.

km, päälinn *San Salvador*, 409 kohvi, raudteid 409 päväljaveokaubad: ma-katol., ülikool, indiaanlased ja segarahvas, roonez (1932—36), 34 126 km², 1 520 000 dent Maximiliano Marti- Kesk-Ameerikas, presi- SALVADOR, vabariik jandus, päälinn *San Marino*, 2000 el.

el., itaalia keel, vinamarjakasvatuse ja kar- leks aastaks korraga, pindala 61 km², 13 990 juhid (valitsevad kaptenid) valitakse poo- SAN MARINO, väike vabariik Itaalias, eel, itaalia keel, vinamarjakasvatuse ja kar-

maad. Maailmasõjas Saksamaa kaotas kõik asu- temberg. Saksi, Schaumburg-Lippe, Tüüringi, Wür- Preisimaa, Saksi, Mecklenburg-Strelitz, Oldenburg, burg-Schwerin, Mecklenburg, Lühbek, Mecklen- Breemen, Hamburg, Hessen, Lippe, Braunschweig, moodustavad: Anhalt, Baden, Bajer, Braunschweig, päälinn Berliin (alevitaga) 4 217 000 el. Saksamaa selt viies riik. Raudteid 55 546 km, ne, pindalalt kolmas ja elanike tihedus- maailmas, elanike arvut Euroopas tei- samaa oma kaubanduses teisel kohal nahk j. m. Enne maailmasõda oli Sak- villakaubad, vili, värvid, suhkur, paber, keemilised ained ja arstirohud, puu- kaubad: raukakaubad, kivisüsi, masinad, bandus, põllundus ja mäetöö, väljaveo-

suta, karjakasvatuse, maaharimine, välja veetakse puu-kaupa, karusnahku, tubakat, teed. Raudteid 1060 km, päälinn *Asuncion*, 101 790 el.

PERUU, vabariik Lõuna-Ameerikas, president Oscar Benavides (1933—36) 1 355 054 km², 5 550 000 el., suuremalt osalt indiaanlased, mulatid ja neegrid, hispaania keel, rooma-katol., koolisundus, Limas Ameerika vanim ülikool (1551). Maaharimine, mäetöö, välja veetakse metalle, mineraale, suhkrut, kautšukki, puuvilla, petrooli; raudteid 4 522 km, päälinn *Lima*, 316 000 el.

POOLA (Rzeczpospolita Polska), vabariik, president Ignacy Moscicki (1926), 388 390 km², 32 milj. el., poolakaid 69,2%, ukrainlasi 14,3%, juute 10%, sakslasi, venelasi ja leedulasi 8,7%, kreeka-katoliiklasi 45%, rooma-katol. 38%, juudiusul. 10%, poola keel, ülikool j. t. kõrgemaid õp-

peasutusi; 57% rahvast elab maaharimisest, mäetöö (kivisütt, rauda, tsinki, soola ja naftat), riidetööstus ja kaubandus; raudteid 16 987 km, päälinn *Varssavi*, 1 035 000 el.

PORTUGAL (endine Lusitania), vabariik, president A. O. de Fragoso Carmona (1928—35), 91 948 km², Assoori saared ja Madeira kaasa arvatud, 6,8 milj. el., portugallastest segarahvas, portugali keel, rooma-katol., õppe- haridus madal. Eluüalpidamise

SAKSAMAA (Deutsches Reich), liitriik, kuhu kuulub 18 osariiki (nüüd on nende iseseisvus kaotatud ja võim kogu Saksamaal tsentraliseeritud); kantser-president Adolf Hitler (1934); 468 716 km², 65 335 000 el., enamasti sakslased, ev.-lut. ja rooma-katol., saksa keel, 21 ülikooli, palju kõrgemaid kooli, tööstus, kan-

RUMENIA, konstitutsiooniline kuningriik Doonau suudmes, Mihail I (1926), 294 967 km², 18 milj. el., ru.-meenlasi, juute, ungarlasi, mustlasi ja buigariasi, rumeenia keel, kreeka-ka-tol., haridus madal, 3 ülikooli, põllun-dus, Venemaa järel Euroopas suurim viljait, mäetöö (petrooli tootmises kuendal kohal); väljaveokaubad: villi ja jahud, pet-rool, juurvili ja puuvili; raudteid 11 220 km, päälinn Bukarest, 630 000 el.

ROOTSI (Sverige), konstitutsiooniline kuningriik, Gustav V (1907), 448 973 km², 6 141 000 el., rootslased (soomlasi 25 290), ev.-lut., rootsi keel, rahvakoolis oli 1929. a. 1,675 165 õpilast ja 27 470 õpetajat, 3 ülikooli, põllundus, tööstus, mäetöö ja kaubandus, väljaveokaubad: puukaubad, papp, malm, masinad, raukaubad, puusemed, või, raud, pa-ber, karusnahad, tuletikud, kivid, kalad. Raudteid 16 776 km, kanaleid 1 255 km, kaubalaevastikus 2450 laeva (kandvus 1 231 532 tonni), päälinn Stockholm, 502 200 el.

puuvill, vahbad, puuvili, riis, oopium. Raudteid 690 km, üks 107 tonniline purjelaev, päälinn Teheran, 360 000 el.

abinõud algelised, väljaveokaubad: veinid, kork, konservkalad, puuvili, aiavili; raudteid 3 425 km, päälinn Lissabon, 595 000 el. Asumaad: Kap Verde saared, Portugali Guinea, St. Thome ja Principe, Angoola, Mosambiki, India asumaad, Macao, Timor, 2 092 900 km², 8,2 milj. el.

PRANTSUSE (République Française), vabariik, president Albert Lebrun (1932—39), 550 985 km², 42 milj. el., prantslased, bretoonlased, flaamid, baskid, itaallased, prantsuse keel, rooma-katol., protestante ja juute, 50 ülikooli teaduskonda, arsti-teaduslikke kõrgemaid kooli 37, tehnilisi ja kaubanduslikke kõrgemaid kooli kokku 28. Selle maailma kõige suurema kapitaliga maa rahvaarv on vähenemas. Põllundus, tööstus ja mäetöö, väljaveokaubad: karusnahad, puuvillariie, vill, siidiriie, veinid, keemilised tooted, Pariisi esemed ja tualetkaubad; raudteid 43 717 km, kanaleid 5252 km. Päälinn Pariis, 2 891 000 el. Asumaad (Inglismaa järel maailma suurim asumaariik): Aafrikas Alžeeria, Tunis, Maroko, Prantsuse Lääne-Aafrika, Prantsuse Kesk-Aafrika, Madagaskar, Reunion, Prantsuse Soomaalimaa, Aasias Pondichery, Prantsuse Indo-Hiina, Ameerikas St. Pierre ja Miquelon, Quadeloupe, Martinique, Prantsuse Quayana ja Okeaanias Uus-Kaledoonia ja teised väikesed alad, 11,6 milj. km², 58,3 milj. el.

PÄRSIA (Mamalik-i mahruseh-i Iran), keisririik Väike-Aasias, shahh Riza Khan Pahlavi (1925), 1 645 000 km², 15 milj. el., pärlslasi, turkmeene, araablasi j. m., muha-meedlased, haridus madal. Põllundus ja kolijate karjakasvatus, väljaveokaubad:

TSEHOSLOVAKKIA (Československa Republika), vabariik, president T. G. Masaryk (1927), 140 408 km², 14,7 milj. el., tšehhe 6 milj., sakslasi 4 milj., slovake 2 milj., tšehhi ja slo-vaki keel, rooma-katol., õppesundus, 4 ülikooli, põllundus, karjandus, mäetöö (raud, kivisüsi, kuld) ja töös-tus (tekstiil-, klaasi- ja portselant-tööstus), raudteid 13 870 km, päälinn Praha, 848 000 el.

ISLAND

TAAANI (Danmark), konstitutsiooniline kuningriik, Christian X (1912), 42 927 km², 3 550 000 el., taanlased, taani keel, ev.-lut., rahvaharidus erilli-selt kõrge, õppesundus, rahvaukooli 71 (rahvaukoolide kodumaa), ülikool. Põllundus, tööstus ja kaubandus. Väljaveokaubad: või, liha, raukaubad. Inimese kohta kõige suurem kohvi tarvitamine maailmas (9 kg aastas). Raudteid 5 290 km. Päälinn Kopenhaagen, 731 000 el. Asumaad: Fär-saared ja Gröönimaa; Island, iseseisv kuningriik, on Taaniga personaaluni-oonis.

raud üle kahe nädala. Päälinn Bern, 144 000 el. Raudteid 5 836 km, sellest hammersatseed (mägijunst, keemilised tooted, šokolaad, piim, karusnahad, bad: puuvillakaubad, kellad, siidikaubad, masinad, jandus ja põllundus, tööstus ja mäetöö. Väljaveokaubad: 7 ülikooli, kõrgemaid kooli. Kar-

TŠIILI (Republica de Chile), vabariik Lõuna-Ameerika kitsal läänerannikul, president Arturo Alessandri (1932—38). Kõrvuti asuvaid riike, Argentiinat, Brasiiliat ja Tšiilit kutsutakse ABC-riikideks. 741 767 km², 4,3 milj. el., valgeist ja punanahkadest sündinud segarahvas, hispaania keel, katol. riigiusk, kooliõpetus maksuta algkoolist ülikoolini (algkoolides 369626 õpilast), 2 ülikooli, 1932. a. oli 562 ajalehte. Tšiilit kutsutakse „Lõuna-Ameerika Preisimaaks“. Mäetöö (salpeeter, jood, vask, kuld ja hõbe), maaharimine ja karjakasvatus, tööstus ja kaubandus. Raudteid 8 875 km. Päälinn Santiago, 712 000 el.

TÜRGI (Türkiye), vabariik, president Mustafa Kemal Pasha (1927), 1 762 736 km², 13,6 milj. el., enamasti türklased, islami usku, türki keel, õppesundus, kõrgemad koolid, majanduslik elu ja elatis-tarbed algsel järjel, väljaveokaubad: siid, puuvill, puuvili, vili, oopium; raudteid 3 330 km, päälinn Ankara, 75 000 el.

UNGARI (Magyarország), kuningriik (valitsuskord kindlaks kujunemata), riigihoidjaks Nikolaus v. Horthy (1920), 93 672 km², 8,7 milj. el., ungarlasi (madjareid), sakslasi, juute ja mustlasi, rooma-katol. kirikusse kuulub 52%, ungari keel, õppesundus, 3 ülikooli, põllundus ja karjandus, väljaveokaubad: nisu, mais, hobused, kariloomad; maailmasõja järel on Ungari majanduslik seisukord väga raske. Päälinn Budapest, alevikkudega 1 287 000 el.

Noorte loomingu-võistluse I osa võitjad selgusid

Esimese auhinna said Mefodi Lember ja Meeri Kõönverk

Eelmises lehes lõppenud „Õpilaslehe“ toimetuse poolt välja kuulutatud noorte-loomingu võistluse I osa võitjad on selgunud.

Lühijuttude alal tuli esikohale võistlustöö „Laadal“ (364 häälega). Töö autoriks on Mefodi Lember Saaremaalt.

Teisele kohale „Merel“ (351 h.). Autoriks osutas k. **Ullik** Tallinnast.

Kolmandale — „Muljeid mullusuviselt matkalt“ (332 h.). Autoriks — Irene Murri Petserist.

Hääli on saanud veel: „Hundijaht“ 321 h., „Esimene lumi“ 287 h. ja „Kangelase kalmukünkal“ 259 h.

Luuletuste alal tuli esimeseks võistlustöö „Kodumaale“ (416 h.) — Töö autoriks on Meeri Kõönverk Raasikult. Teiseks — „Vabaduspäevaks“ (364 h.). Autoriks — Johannes Kalits Pelistverest. Kolmanda koha peavad jagama Endel Andrey Tallinnast ja Robert Kello Rakverest, kuna esimese võistlustöö „Unelm“ ja teise võistlustöö „Õhtul“ on saanud hääli võrdselt (242 h.). Hääli on saanud veel: „Kodule“ (220 h.), „Talv“ (211 h.) ja „Tuisuga“ (186 h.).

Alamal avaldame võitjate elulood ja pildid. Lember ja Kalits pole pilte saatnud. Elulugudes on autori kirjaviisi jäänud võimalikult muutmata.

Esimese auhinna saajatele on k.-k ü. „Töökool“ Tallinnast ja õ.-k. „Koolivara“ Tartust auhinnaks annetanud nägusad võrkpallid ja teistele võitjatele ja hääletajatele on kirjastus „Pääsuke“ j. t. annetanud hulga väärtuslikke raamatuid.

Päale selle saavad kõik osavõtjad veel ilmunud tööde eest tasu, ja nägusa diplomi hindamiskomisjoni allkirjadega.

Hääletajaist on suuremaid preemiaid saanud: L. Remmelmann, Tallinnast; V. Limberg, Vigalast; F. Kuus, Tartust; L. Kink Mõisakülalt; F. Veidenbaum, Rakverest; H. Noormägi, Jõgevast; L. Zirk, Haabsaarest; E. Viks, Otepäält; H. Kuulmann, Ruusalt; E. Aalman, Vösult, J. Holberg, Paidest; L. Marfeldt, Pikasillalt; B. Tõllasson, Nõmelt; A. Kääparin, Võrust; J. Võlli, Valgutast.

Üldse jagati üle 100 mitmesuguse preemia.

Auhinnad, diplomid ja preemiad saadetakse kõigile pühiks koju kätte.

Avaldame siinjuures kõigile võistlusest osavõtjatele tehtud töö eest südamlikku tänu ja teatame, et võistluse II osa jätkub tuleval õppeaastal. Ühtlasi teatame, et käesolev nr. on selle õppeaasta lõppnumber ja kõigi aastatellijate tellimised, kes kõik III aastakäigu lehed on saanud, lõpevad käesoleva numbriga. Kes tellijaist mõnda nr. pole saanud, neile pikendame tellimist saamata nr. võrra tulevaks aastaks.

„Õpilaslehe“ IV aastak. esinumber ilmub järgneva õppeaasta algul ja sääl jätkub „Tuhat tarkust“ ja „Ühe õppursõduri sõjatee“ ilmumine.

Uuendage seepärast kõik aegsasti oma tellimised järgneva õppeaastaks, et võiksite esinumbri ilmu des korralt Teile lehte saata.

Kosutavat puhkust, rõõmsaid pühi ja õnnelikku õppeaasta lõppu kõigile lugejaile ja tellijaile. Nägemiseni järgmisel õppeaastal!

„Õpilaslehe“ toimetus.

MEFODI LEMBERI ELULOOST:

M. Rahnulo „Laadal“ autori kohta teatan järgmist: Ta on sündinud 10. VI 1918. a. Saaremaal, Maasi v. taluperemehe pojana. Astus 1925. a. sügisel Kavandi 3. kl. algkooli ja 1928. a. Taaliku 6. kl. algkooli 4. klassi. Algkooli lõpetas 1931. a. kevadel. Praegu on „kodu keskkooli“ II kl. õpilane ja elab isatalus Maasi vallas, Kavandi külas. on õppinud rahvusvahelist keelt esperantot. Ta on täiskarsklane. Ennem ühelegi ajakirjale kaastööd teinud ei ole.

K. OLLIKU ELUKAIGUST.

Sündisin, ja juba järgneval õhtul sooviti kõikjal üksteisele hädad ning edurikast uut aastat.

Päale kaheksandat suve suruti mulle pähe punane müts ning hakkasin pinke kulutama J. Westholmi teadusetemplitis.

Suveks katsun ikka Tallinnast välja saada. Nii sõitsime kord sõpradega jalgratastel Eesti „Läänemerest Peipsi kaldani“ läbi. Järgmisel suvel külastasin jahiga Haapsalu ja Soome saarestikku, kust pärit ka „Merel“. Möödunud suvel purjetasin välisvetes.

Nüüd kulutan jälle koolipinki ning mõtisklen merest ning uutest reisidest.

Niipalju seda elu mul on olnud!

IRENE MURRI ELULOOST.

Sündisin 4. sept. 1918. a. väikeses Toropetsi linnakeses Venemaal. Mu isa oli tol ajal vaid üks neist paljudest maamõõtjaist, kes rännates paigast paika tükkeldasid maad alatimuhelvaile habemikele taatidele. Nii kasvasin minagi nende hääsüdamlike pruunisilmsete inimeste keskel, kord kauges põhjas taiga piiril, kord kireval mustamulla maal lõunas.

Minu olles nelja-aastane, kogu maad laastas nälg ja katk. Siis nõutas mu isa vajalikud paberid ja me asusime jälle teele — tõelisele kodumaale. See reis vältas mitu kuud, saadetuna ikka katkust ja kohutavast näljast. Viimaks ometi lõppes kurnav retk

ja me peatusime mu vanaisa talus Mulgimaal. Aasta möödudes sai mu isa enesele ametkoha Petserimaale. Hiljem kolisime Petseri linna ja siin elan nüüdki.

MEERI KÕÖNVERKI ELULOOST:

Sündisin 20. nov. 1920. a. Raasiku valias käsitöölise tütre. Olin terane nagu naaskel, ega jätnud midagi tähele panemata. Kui olin kolme aastane, kolasin kõik riulid, sahtlid jaapid läbi — aga muidugi sain siis emalt tõelda.

Aastad kadusid ajamerre. Tuli kooliaeg. Kuni neljanda klassini õppisin hoolisasti. Aga siis tuli õnnetus — jäin sarlaki ja kui terveks sain, kadus ühes haigusega mu õppimisisu.

Nüüd elan Anijal nelja õe ja ühe vennaga. Isa on haige ja meie eest peab hoolitsema ema.

Niisugune on minu lühike elulugu.

JOHANNES KALITS'i ELULOOST.

Esimest korda ilmalavagust nägin 20. apr. 1921. a. Viljandi maak., Kõo v. oma onu talus, kus ma ka praegugi elan. Olles 8. aastane astusin Soomevere 6. kl. algk. Talviti viibin kooli internaadis ja suvel käin kodus karjas.

Oma isa ma näinud ei ole. Elan oma sünnikodus ema ja onu juures „Kalitse“ talus.

Praegu olen algkooli lõppklassis. Lõpetades kavatsen minna õppima Põltsamaa keskkooli.

ENDEL ANDREY ELULUGU:

Olen sündinud Harjumaal, Kõnnu vallas, Vihasoo külas, 20. juulil 1917. a. Vanemal oli samas vallas väike talu. Olin oma vanemate neljas laps, kuna meid üldse on 5 poissi. Kui olin nelja-aastane, suri isa. Juba varakult pidin hakkama teenima. Kui ma algkooli lõpetasin, oli mu suuremaks igatsuseks õpinguid jätkata, sest olin edasipüüdlik ja hää õpilane, eriti keeltes. Praegu õpin Gustav Adolphi gümna. II klassis. Käesoleva aasta 2. jaanuaril suri ka meie armas emake. Nüüd oleme viiekesi vaeslapsed, isata... emata...

Oma vabad silmapilgud pühendan kirjandusele, luuletamisele ja kirjutamisele. Ka uidan vabal ajal metsas, „lillun“ paadiga jõel ja merel.

R. KELLO ELUKÄIGUST:

Sündisin 7. aug. 1920. a. Rakveres. Kui olin kolme-aastane, kolisid vanemad Rakverest V.-Jakobisse, kus isa oli telegrafistik. Säält siirdusime Amblasse ja siit hiljem Rakverre, kus asume tänaseni.

Kaheksa-aastaselt astusin linna III algk. esimesse klassi. Algk. lõpetasin 1934. a. ja astusin veel samal aastal Rakvere keskkooli III klassi, milles praegugi õpin.

Uana päälük (lõpp)

Spotted Snake pidi põgenema. Raputas veel kord vihaselt meie suunas rusikat ja ratsutas oma meestega minema, võttes surnud ja haavatud kaasa.

Olime päästetud.

Karavanis võeti meid sõbralikult vastu.

Edasi Fort Laramie poole rännata näis meile hädaohlikuna, sest kergesti võisime jälle cheyennidega kohtuda. Seepärast otsustasime minna karavaniga Ford Hall'i.

Kahe plaanvankri omanik oli farmer John Gardner. Teda ja ta perekonda õppisin hästi tundma ja ta tütre Mabel'ist sai mu mõrsja. Jätsin kardetava kütielu ja hakkasin farmeriks Oregonis.

Minu toleaeagsed kaaslased on juba ammu surnud: Jim Baker tapeti lahingus siouxide poolt ja Bob Gibsoni purustas hiigelkaru Kaljumägedes...

David Crockett oli lõpetanud oma jutustuse.

„Kui ma mõnikord seda päälükut, Spotted Snake't kohtan, annan minagi talle oma osa — sest ta on ju minu olemasolu põhjustaja...“ naeratas Oliver.

KIRJAVAHETUST.

Eesti emamaa noortega soovivad järgmised Välis-Eesti noored:

Mary Janson, Bolivar 536, Buenos Aires, Argentine.

Inge Hausi, Martin Rodrigues; Berual, F. C. S. Buenos Aires, Argentine.

Vally Mölder Rincon 53. Buenos Aires, Argentine.

Kalju Jaakson Chile 1462. Buenos Aires Argentine.

Harry Jock Entre Rios 382. Villa Ballester, F. C. C. G. Buenos Aires Argentine.

Valter Jock seesama.

Evi Mülhhausen Viena 1493. Dock Sud. Buenos Aires Argentine.

Faabi Mürsepp Belgrano 1572 dp. 12 Buenos Aires Argentine.

Elvi Mürsepp. Aadr. v. eelm.

Kuidas lahendame oma tulevikumuresid

Õpilased, meil kõigil on eesmärgiks saada kord arenenud ja laia silmaringiga tublideks meesteks ja naisteks, kes oskavad osavalt orienteeruda neid ümbritsevas elunähtes ja võita edukalt raskusi, mida elu neile edaspidi teele veeretab. Eluraskustega võitleme kõige tulemusrikkamalt, kui kasutame neid rikkalikke teadmisi ja oskusi, mida oleme omandanud koolipõlves. Haridus — liiati kõrgem — annab meile kindlapiirilise eriala, kutse, mis määrab soovikohaselt meie tulevase tööpõllu ja kindlustab varem või hiljem töötamise sel põllul eriharidusega kodanikuna.

Paljud andekad meie seast ilmutavad juba nüüd huvi mõnel kindlal alal, olgu see siis tehnika, loodusteadus, matemaatika, joonistus, muusika või midagi muud. Nii mõnigi meist sooviks edaspidi tutvuda oma huvialaga põhjalikumalt kuski vastavas õppeasutuses, kui on vanemate abiga seljataga üldhariduslik alg- ja keskkool. Kuidas pääsеме aga ülikooli, kunstikooli või muusika-

kooli, kui paljud meie vanemaist on kehvad ega jaksa meid toetada meie edaspidiseis hariduspüüdeis, kuigi oleme andekad ja meie vanemad seda südamest sooviksid. Päälegi võib meie vanemate tervis ja ainealine seisukord ajajooksul muutuda kehvemaks ja just selleks ajaks, mil vajaksime neilt toetust kõrgemas õppeasutusse astumiseks. Haridus maksab raha. Kust võtame selle?

Õpilased! Alljärgnevad read, kui loete neid tähelepanelikult, lahendavad eelpool asetatud küsimusi kõige reaalsemalt. See on **EEKS-MAJA** n. n. väike-elukindlustus — uus, moodne ja vähe kulusid nõudev kindlustusviis, mida võib võtta kokku ühe lausega: Iga päev annate 5 senti, 12 aasta pärast saate 25.000 senti. Kui arvutate paberil (Tehke seda kohe!), siis näete, et seltsilt saadav summa on tunduvalt suurem, kui saaksite selle lihtsa kogumisega laekasse sama aja jooksul. Muid kohustusi teile seltsi vastu ei ole. Omandab

teie isa aga 2 **EEKS-MAJA** väike-elukindlustus poliisi (päevas 10 snt.), saate seltsilt 12-ne aasta pärast 50.000 senti, millise summaga oleksid teil ülikooli värvavad avatud.

Kindlustusseltsile maksetav summa päeva kohta on nii väike, et seda tähelegi ei pane ja kui tahes kehva sissetulekutega isa neid maksta suudab, kindlustades seega teile aga teie ammuse igatsuse teostumise. Lisaks kõigele on asja juures veel huvitav see, et kindlustus-poliise amortiseeritakse loosi-mise teel, mis tähendab seda, et kui teil õnne on, saate kogu summa kätte juba esimesel kindlustuse kuul. **EEKS-MAJA** annab soovi korral igale kindlustusvõtjale tasuta nägusa hoiukarbi, mis kogumist hõlbustab ja huvitavaks muudab (Iga päev 5 senti!).

Näidake seda kirjutist oma isale või emale ja paluge, et ka nemad selles asjas **EEKS-MAJAGA** ühendusse astuksid, nagu seda hulk teisi lastevanemaid juba on teinud. **EEKS-MAJA** on Eesti vanemaid ja kindlamaid kindlustusseltsi. Peakontor asub Tallinnas, Lai 1, tel. 445-07 ja 438-85.

Õpilased, sellega kindlustate oma tulevikut!

Õppekäigul

Varsti algab koolides õpilaste õppekäikude hooaeg. Küllastatakse kodumaa ajaloolisi ja loodusliselt kaunimaid kohti muuseume, tööstuslikke käitisi, ühistegelisi ettevõtteid jne. Sarnased õppekäigud on väga huvitavad ja iseäranis meeldiv on tutvuda ühistegeliste ettevõtete tegevusega. Neis peegeldub rahva isetegevuse tahe ja ühistegelise loomingu.

Nende ridade kirjutajal oli hiljuti võimalus küllastada koos oma kaasõpilastega ETK omatööstusi. Sääli oli võimalus palju näha ja kuulda.

Olgu sellest siinkohal lühike ülevaade.

Alustasime õppepäigu ETK kohvitehases. Sääli hooaeg meile vastu meeldiv kohvi lõhn. See äratas kohe isu kohvi järgi. Kohvitehas on varustatud uuemate tehniliste seadeldistega ja sääli valmistatakse vilja-, ubavilja- ja ubakohvi. Kohvi valmistamiseks tarvitatakse parimaid tooraineid. Sellega on ka seletatav ETK kohvide kõrge häädu, meeldiv aroom ja maitse. Tööd on kohvitehases rohkesti, mis tõendab, et rahvas on ETK kohvidega rahul ja neid laialdaselt tarvitab. Kohviga ühes ruumis valmistatakse ka kamajahu. Pakkeruumis oli huvitav vaadata kohvide ja maitseainete kaalumist ja pakkimist.

See töö arenes tööliste käes nobedasti, kusjuures hoolega kontrolliti kauba õiget kaalu. Maitseainete pakkekojas pakitakse teed, kakaod, vürtse jne. Need lähevad müügile ETK kaubamärgiga.

ETK keemiatehas on arenenud hoogsalt. Sääli valmistatakse üle 20 artikli, tähtsamad on neist: tint, paberiliim, seep, saapakreem, pesusooda, vankrimääre jne.

Suured ruumid on oma alla võtnud metallitehas. Sääli valmistatakse naelu, kette, pleknõusid, okastraati jne. Naelatehases on hiljuti tarvitusele võetud uued masinad. Siin valmistatakse rootsi-tüüpi õõnespinnalisi ehitusnaelu.

Neid naelu peetakse meil parimateks ja sellega on ka seletatav nende suur minek. Naelatehases oli huvitav jälgida naelte valmistamise käiku. See töö toimus kõik masinatega, kõrvulukustava müra saatel.

Suure intensiivsusega käis töö ka plekisepatöökojas, kus parimatest plekisortidest valmistatakse igasuguseid pleknõusid, okastraadi- ja ketimasinad olid töödega kooramatud, kuna nõudmine nende kaupade järgi on suur.

Kõrvade kumisedes lahusime metallitehasest ja siirdusime uudishimulistena ETK tubakavabrikusse. Sääli üllatasid meid avarad ja õhurikkad ruumid. Tubakalohude sorteerimisel ja segude koostamisel askeldasid arvukad käed. Pääle lõikamist puhastatakse tubakas tervisele kahjulikest kõrvalainetest, mille järgi see läks pakkimisele või toppimisele. Maispaberist ja õhukesest papist valmistasid kiired kestamasinad vastupidavaid hügieenilise vatiga paberrossikesti, millised täideti toppimismasinainis tubakaga. Nobedad inimekäed asetasid valmispaberossid ja tubakad vastavasse pakidesse, neid panderolliga varustades. Olidki valmis suitsetajaile maiuspalaks saanud ETK paberossid ja tubakad.

Jahuveski üllatas oma moodsa seadeldisega ja viimistletud töömeetoditega. Veskis jahvatatakse kodumaa puhastatud ja kuivatatud nisust häädu saiajahu ja mannat. Valmistatakse ka rukkijahu, tange jne. Nõudmine ETK veskisaaduste järgi on alati suur olnud, mille tõttu ka sääli tööd on rohkesti.

Veel kuulub ETK-le Põltsamaa veinitehas ja puukool. Sääli meie ei käinud. Nagu saadud seletustest selgus, on ETK ka sel alal suuri edusamme teinud. Ilus võib sääli olla kevadel, kui suures hästi korrastatud aias tuhanded viljapuud ja marjapöösad on õitehetes. Aga ka sügisel, kui küpsenud vilid ootab korjamist, võib sääli ilutsev silm palju näha.

ETK puukoolist on saada igasuguseid tunnustatud õuna-, kirsi- ja ploomi- jt. puude istikuid. Koduümbruse kaunistamiseks on saada ilupuid ja aeda istutamiseks igasuguseid taimi.

Sellega oli õppekäik läbi. Olime tutvunenud ETK tähtsamate omatööstustega. Vaimustus meie keskel oli suur. Olime näinud meie rahvusliku ettevõtte rõõmustavaid tulemusi ja edusamme. Selle töö juhtmõtteks on kauba kõrge kvaliteet, õiglane hind ja täis kaal. Need on tegurid, miks rahvas on usaldanud oma poolehoiu ETK omatoodetele. See töö areneb rahva organiseerimisel rahva hüvanguks.

K. L.

TEAATER

ESTOONIAS mängitakse keskn. 17. apr. alandatud hindadega H. Raudsepa menukat naljamängu „Vedelvorst“. Algus k. 1/28 õhtul. — Suurel Neljapäeval, 18. apr. k. 1/3 p. l., on D. Poska 5-pildiline lastenäidend „Väike dshunglinoid“. — Pühade mängukava „Estoonias“ on järgmine: Teisel pühal k. 1/3 p. l. aland. hindadega naljamäng „Köpenicki päälük“ (17 pildis), õhtul k. 1/8 Rombergi operett „Kõrve laul“. Kolmandal pühal k. 1/3 p. l. algupärane operett „Igapäevane legend“, õhtul naljamäng „Nobeli auhind“ aland. hindadega.

LAHENDUSED.

93. Kirjanduslik mõistatus. Tuglas.

94. Leia tundmatu. Need arvud on 15 ja 25.

95. Ruutmõistatus.

96. Sõnade-ahel.

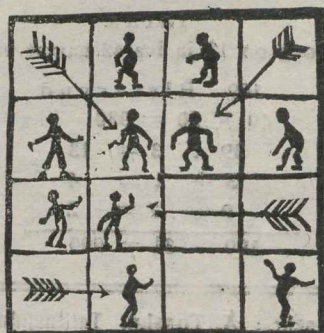
1—3 Eduard Brunberg, 2—3 berg, 3—5 Gröönimaa, 4—6 aar, 5—7 Arnold, 7—9 Domitianus, 8—10 usk, 9—12 skaala, 11—12 ala, 12—14 Antoonius, 13—16 uskuma, 15—17 matma, 17—21 August Kitzberg, 18—19 ust, 20—21 berg, 21—22 Gallia, 22—23 ao, 23—25 ostma, 24—27 maksma, 26—27 ma, 27—28 ajab, 28—31 Bornhöhe, 29—31 öhe, 30—32 Herakles, 32—35 sarikas, 33—35 rikas, 34—35 kas, 35—37 savi, 36—39 Villi Andi, 38—41 Diogenes, 40—41 es, 41—42-a side, 42—44 deka, 42—45 dekaan, 43—45 kaan, 45—47 nadikaal, 46—47 kael, 47—51 Linnutaja, 48—49 ta, 50—51 ja, 50—53 Jaapan, 52—53 pan, 53—54 Nero, 54—56 orgid, 55—57

„Õpilaste“

loeb iga noor.

Õpilased!

Kõige odavamalt ostate
FOTOAPARAADI
ja kõik fototarbed
K. SILLAM'i
fotolaost
VIRU TN. 11, TALLINN.

Suurim arv ridu on 17.

Gide, 57—59 ema, 58—61 Martin Lipp, 60—61 lipp.

97. Arvukujund.

C = 10, D = 15, E = 17, F = 12,
B = 14, A = 18, G = 16, I = 11,
K = 19, H = 13.

98. Kas jah või ei?

1. jah, 2. jah, 3. ei, 4. ei, 5. ei, 6. jah,
7. ei, 8. ei, 9. ei, 10. ei.

99. Ristarvud.

$$7 \times 7 = 49$$

$$27 : 9 = 3$$

$$49 + 51 = 100$$

$$16 - 1 = 15$$

$$\hline 99 + 68 = 167$$

100. Natuke mõtlemist.

Seal oli 16 puud ja 26 lindu.

ÕIETI LAHENDASID: K. Kolts, Kojuigatsus, E. Põldroos, E. Schönfeldt, V. Pärlin, R. Jalakas, Lellepoeg, P. Põlde, K. Ojala, V. Kroon, L. Tammi, S. Kahro, N. Valdeko, R. Miina, K. R. Savi, A. Karu, Bibi, Leida, R. Lulla, N. Toomingas, E. Kull, V. Kallis, Lumememm, V. Laineste.

AUHINNAD SAID: R. Jalakas, Lumememm, R. Lulla, K. Ojala, L. Tammi, S. Kahro, Bibi, R. Miina, R. Lepp, V. Laineste.

101. Ristsõnad.

Ristread: 1. Sannamees, 9. agu, 10. leidur, 12. Larka, 14. Leda, 15. Emmi, 16. senat, 17. eel, 18. iks, 19. amnestia, 22. Anu, 23. atleet, 24. sokulaad, 26. inkad, 27. om, dokkima.

Püstread: 1. sale, 2. Agamemnon, 3. nurmenukk, 4. ala, 5. me, 6. eile, 7. Eedeni aed, 8. sudak, 11. ratsutama, 13. kile, 16. sõtta, 19. Aasia, 20. saldo, 21. ila, 25. uad, 27. om.

102. Tähtmõistatus.

Ninasarvik.

103. Nimekaart-mõistatus.

Kalamees.

104. Risti-rästi.

1—4 majak, 2—3 kajut, 3—6 tross, 4—5 Koort, 5—8 Tartu, 6—7 surve, 7—10 esine, 8—9 Ulila.

ÕIETI LAHENDASID: S. Solou, L. Kriis, E. Kriis, E. Kärmas, Kojuigatsus, L. Kink, E. Pürg, O. Savi, H. Kuulmann, H. Jalak, E. Schönfeldt, O. Kibe, E. Just, E. Lind, E. Kasak, K. Vaino, A. Kottisse, A. Kask,

L. Kukk, A. Rull, V. Piibemann, O. Jõgi, J. Jõgi, R. Kello, O. Kello, H. Lullu, G. Allas, G. Käiss, K. Kolling, V. Jaakmann, Lembit, Ü. Tiidemann, K. Bibikov, Cowboy, A. Brücker, Kaljukits, H. Otto, V. Allast, L. Tamberg, F. Meyer, S. Mikk, R. Riit, B. Teder, A. Karu, K. Miiter, L. Kristian, S. Jürgenson, A. Paltser, A. Vahvik, A. Valdmees, Ardi L., A. Arder, L. Marfeldt, H. Marfeldt, J. Tamm, R. Tiirvelt, A. Looga, L. Tiiderman, A. Kask, L. V. Orgulas, L. Lavrov, V. õunapuu, L. Vahur, A. Ubar, E. Ubar, H. Pilberg, A. Reinberg, A. Laurits, H. Valma, E. Piir, H. Vaht, H. Seppar, E. Pirn, H. Tamdal, A. Põdra, H. Rooma, E. Riis, A. Raudkivi, U. Vipper, K. Kolts, E. Landratov, K. Pugast, Ü. Pikhof, V. Pärlin, E. Aronson, P. Tomson, A. K. A. Kaasik, E. Ott, K. Kroon, Ü. Möller, V. Ronk, E. Pugast, A. Kilk, S. Kutsar, Ö. Raid, E. Leinberg, J. Märton, L. Paalits, A. Lepa, V. Velterman, L. Randmaa, U. Kask.

AUHINNAD SAID: L. Kristian, H. Otto, Ü. Tiidemann, L. Kaik, I. Mikk, G. Käiss, A. Kask, H. Marfeldt, J. Tamm, A. Valdmees.

105. Ristsõnad.

Ristread: 1. oratoorium, 9. ranits, 10. gaas, 11. autor, 13. Adson, 15. su, 16. Taanima, 18. iva, 19. Anna, 20. samet, 21. si, 23. ava, 24. raskus, 27. ai, 28. ait, 29. üdi, 30. kuu, 32. Olak, 33. oie, 34. mamma, 36. Reet, 37. li, 38. n. ö.

Püstread: 1. organisaator, 2. raod, 3. anastame, 5. osa, 6. istuma, 7. Uno, 8. Marta, 12. usinus, 14. naatrium, 17. nn., 18-a. „Vari“, 21. Sudaan, 22. isik, 25. at, 26. külm, 28. au, 30. kee, 32. omi, 35. ae.

106. Sõnamõistatus.

Kaelkirjak.

107. Nimekaart-mõistatus.

Piirivalvur.

108. Matemaatiline mõistatus.

Poeg on 12 ja isa 42 aastat vana.

109. Ristarvud.

$$49 \times 20 = 980$$

$$39 : 3 = 13$$

$$3 + 1 = 4$$

$$9 - 7 = 2$$

$$\hline 100 - 31 = 999$$

110. Maagiline nelinurk.

1. pasta, 2. Ariel, 3. sinav, 4. teade, 5. Alver.

111. Võtmemõistatus.

Meil ukse ees lainetab meri,
käib alla, ülesse,
siin laine lainet ajab
küll taga järjesti.

Võti: I August Kitzberg — „Libahunt“, II Jaan Lattik — Villem Ridala, III „Külmale maale“, IV Sven Hedin — „Seiklused Tiibetis“, V „Jäämere kangelane“.

ÕIETI LAHENDASID: Kojuigatsus, Pooltosinat, R. Miks, A. Ubar, E. Ubar, H. Pilberg, L. Tiidermann, A. Reinberg, A. Valdmees, A. Kottisse, O. Rähni, U. Veber, H. Valma, K. Bibikov, H. Vaht, H. Seppar, H. Tamdal, Tasuja, H. Ein, L. Kase, E. Säinas, E. Põldroos, A. Valk, V. Allast, F. Meier, J. Kärt, E. Suitslep, K. Miiter, A. Reial, E. Hansing, J. Saar, V. Liiv, S. Solou, A. Brücker, M. Lember, V. Kokk, K. Kolts, K. Pugast, V. Pärlin, H. Täht, E. Aronson, P. Tomson, A. Rull, A. K., A. Kaasik, R. Riit, Ü. Möller, A. Root, O. Savi, L. Kriis, T. Kivisakk, S. Hansin, A. Kriisa, E. Pugast, Kaljukits, E. Schönfeldt, H. Kuulman, K. Vaino, E. Leinberg, J. Märton, L. Paalits, L. Näpp, L. Kink, Boy, U. Vipper, E. Meomuttel, V. Berg, J. Aland, H. Käsper, H. Vaask, E. Varlomov, E. Saag, K. Pallo, A. Rooma, H. Pajupuu, H. Miina, K. Bibikov.

AUHINNAD SAID: K. Pugast, E. Säinas, Pooltosinat, L. Tiiderman, L. Vahur, E. Leinberg, Ü. Möller, E. Aronson, A. Reinberg, Tasuja.

AASTA LÕPUKS.

Tänase numbriga on jõudnud lõpule „Õpilasteleht“ kolmas aastakäik ja sellega on lõpule jõudnud ka kolmas mõistatuste-puremise periood. Aga ei maksa kurvastuda — küll eksamid koolides selle „tasa teevad“ ... Nüüd aga tänan südamest kõiki lugejaid, kes oma lahke kaastöö ja lahenduste saatmisega on kergendanud mõistatusnurga toimetustööd ja loodan, et tuleval sügisel alustame ühiselt uut „mõistatusaastat“, mis tootab hulga huvitavamaks saada möödunuist. Häid pühi ja suve soovides
Vaino Lang.

Tegev ja vastutav toimetaja: M. Nurmik. Toim. sekr.: A. Tonska. Talitusjuht: A. Sagim. Väljaandja: Tartumaa Õpetajate Liit. Tellimishind postiga: 1 kuu — 20 s., 2 kuud — 40 s., 3 kuud — 50 s., aastakäik 1 kr. Raamat-ajakiri „Laste Jututuba“ ühes „Õpilastelega“ tellides maksab 3 kuud — 20 s., 6 kuud — 40 s., aastakäik (12 raam.) 75 s. — Kuulutuste hinnad: Kuulutusküljel — 5 s. mm., lehe ees — 10 s. mm., tekstis — 12 s. mm., teksti kirjaga 15 s. mm. — E. K. Ü. „Postimehe“ trükk, Tartus 1935.